

www.musavat.com

MUSAVAT

Xəbər
Qəbul
imtahanlarında
bunlar
dəyişəcək -
təfərrüat
yazısı səh.12-də

Qurucusu: Rauf Arifoğlu Gündəlik qəzet 27 noyabr 2024-cü il Çərşənbə № 214 (8587) Qiyməti 60 qəpik

Gündəm
Sülh sazişi martadək uzanır

Tramp danışıqlar prosesini tələsdirməyəcək; Rusiya isə "çətin və vaxt aparan proses" kimi qiymətləndirir
yazısı səh.5-də

Bahalı internetin üç ayı - sürətə görə dünyada 6 pillə gerilədik
yazısı səh.3-də

Korrupsiyaya qarşı mübarizə aparacaq 15 nəfər - maaş almayacaqlar
yazısı səh.4-də

"Varlıqların benzini" ilə bağlı daha bir xəbər
yazısı səh.3-də

Paytaxtın icra başçıları ayaqda
yazısı səh.4-də

Bakının "Qara qitə" siyasətinin şifrələri
yazısı səh.9-da

2025-ci ilin dövlət büdcəsi 1-ci oxunuşda qəbul edildi
yazısı səh.10-da

İranla bağlı "bomba effektiv" iki iddia
yazısı səh.11-də

Ölkədən pul qaçıran daha bir dəstə ifşa olundu
yazısı səh.13-də

Yunanıstan Ermənistanı "S-300"lər göndərir
yazısı səh.11-də

Azərbaycanda 1500 məktəb bağlanacaq
yazısı səh.12-də

Evlərini kirayəyə verənlər nə qədər vergi ödəyəcək?
yazısı səh.13-də

BAKİ VƏ İRƏVAN 27 ÖLKƏNİN BU QƏRARINI GÖZLƏYİR

KTMT-nin iclasında iştirakdan yenə imtina edən Ermənistan Azərbaycanla sülh sazişini ləngitməklə Aİ-nin casus şəbəkəsinin şərti sərhədlərdə daha uzunmüddətli qalmasını hədəfləyir

Naxçıvan hakimiyyətinə sərt tənqidlər - "1 milyardlıq layihəni..."

Bu bölgənin deputatı Siyavuş Novruzovun dedikləri onu göstərir ki, vəziyyətə ciddi şəkildə müdaxilə etməyə ehtiyac yaranıb

Hərbi ekspertin həbsi - qəsd, yoxsa...
yazısı səh.6-da

Bakı merinə nə vaxt müavinlər təyin olunacaq?
yazısı səh.4-də

Benilüks ölkələrə ard-arda anti-Azərbaycan qərarları - səbəblər
yazısı səh.8-də

“Politico”nun növbəti yalanı

Təəssüf edirik ki, “POLITICO Europe” Azərbaycandan üzr istəmək və saxta xəbər məqaləsini geri götürmək əvəzinə, Avropa və dünya ictimaiyyətini çaşdırmaq üçün dezinformasiyalar yaymağa davam edir.

Modern.az xəbər verir ki, bunu Azərbaycan Prezidentinin köməkçisi - Prezident Administrasiyasının Xarici siyasət məsələləri şöbəsinin müdiri Hikmət Hacıyev X platformasında “Politico”-da dərc edilmiş məqaləyə münasibət bildirərkən qeyd edib.

O, Azərbaycanın 2024-cü ildə Rusiyadan qaz idxal etmədiyini, məqalədə qeyd edilən faktın isə svop əməliyyatı olduğunu vurğulayıb.

““Politico”-nın məqaləsində Azərbaycan mediasına istinadən “Azərbaycan bu il Rusiyadan 141,6 milyon kubmetr qaz idxal etdiyini” göstərən rəsmi məlumatlara yer verilib. Qeyd etdiyiniz fakt idxal deyil, svop əməliyyatıdır. Qonşu dövlətlər arasında belə müəvəzi mübadilələr baş verir və bu, normaldır. Təəssüf edirik ki, məqalədə mübadilə və idxal arasında fərq qoyulmur”, - Hikmət Hacıyev qeyd edib.

Bu gün bələdiyyə seçkilərinin tarixi bilinəcək

Məzahir Pənəhov

Bu gün növbəti bələdiyyə seçkilərinin keçiriləcəyi tarix açıqlanacaq.

Bu barədə Mərkəzi Seçki Komissiyasının (MSK) sədri Məzahir Pənəhov məlumat verib.

O bildirib ki, bələdiyyə seçkilərinin tarixinin açıqlanması üçün sabah MSK-nin iclası təyin edilib.

Xatırladaq ki, bələdiyyə seçkiləri 5 ildən bir keçirilir. Sonuncu bələdiyyə seçkiləri 2019-cu il dekabrın 23-də keçirilib.

Sonuncu seçkilər 15 min 156 bələdiyyə üzvünün seçilməsi üçün 1606 bələdiyyəni əhatə edib. 1597 bələdiyyədə seçkilər baş tutmuş hesab edilib və 15 075 bələdiyyə üzvü seçilib.

Pənəh Hüseynin partiyasına dövlət pul ayırıb

Sabiq baş nazir Pənəh Hüseynin rəhbərlik etdiyi Azərbaycan Xalq Partiyasına dövlətdən maliyyə vəsaiti ayrılıb.

Bu barədə partiya sədrinin özü məlumat verib. O qeyd edib ki,

maliyyə vəsaiti hələlik hesaba köçməyib.

“Qanuna uyğun olaraq bir il üçün səhv etmərsə, 3400 manat ayrılıb. Hələ ki bu vəsait partiyanın hesabına köçməyib. Yəqin ki, Maliyyə Nazirliyi bu barədə məlumat verəcək”, - Pənəh Hüseyni bildirib.

Xatırladaq ki, sentyabrın 1-də keçirilən parlament seçkilərində iştirak edən və parlamentə düşə bilməyən bütün partiyalara maliyyə vəsaitinin ayrılması nəzərdə tutulub.

Azərbaycanda direktorsuz neçə məktəb var?

Azərbaycanda direktoru olmayan məktəblərin sayı barədə rəsmi məlumat olmasa da, paytaxt Bakıda, eləcə də bir çox bölgələrdə hələ də bəzi məktəblər direktorsuz fəaliyyət göstərir. Təhsil müəssisələrində direktorun olmaması isə özü ilə birlikdə bir sıra inzibati işlərin həyata keçirilməsini ləngidə bilər.

Məktəbəqədər və Ümumi Təhsil üzrə Dövlət Agentliyindən bildirilib ki, hansı məktəbdə müddətsiz müqavilə ilə işləyən direktor yoxdursa, bu vəzifə məktəbin direktor müavini tərəfindən yeni direktor təyin olunanaqədər icra olunur.

Məktəblərdə direktor vəzifəsinin boş qalması inzibati problemlərlə yanaşı təhsil müəssisəsindən alınan müvafiq sənədlərin vaxtı-vaxtında alınmasını mümkünəşür hala gətirir. Belə ki, əsasən buraxılış və qəbul imtahanları ərəfəsində məktəblərdən verilən arayışlarda yaşanan gecikmələr problemlərə səbəb ola bilər. Qurumdan sözügedən mövzu ilə bağlı bildirilib ki, məktəb tərəfindən verilən arayışı direktor, əgər bu vəzifəni yerinə yetirən şəxs yoxdursa, direktor vəzifəsini müvəqqəti icra edən şəxs imzalayır.

“Arayışların alınması ilə bağlı hansısa xüsusi hal yaşanarsa, vətəndaşlar təhsil müəssisəsinin yerləşdiyi rayon üzrə müvafiq təhsil sektoruna müraciət edə bilərlər”.

Taksi qiymətləri 30-40 faiz artdı

Son bir neçə gündür ki, taksidə qiymətlərin təxminən 30-40 faiz artdığı deyilir. Bəziləri bunun səbəbini onunla izah edir ki, COP29 tədbiri və bayram tətili ilə əlaqədar Bakıdan əhalinin kütləvi axını olub, bu da yollarda tıxacların azalmasına gətirib çıxarıb, nəticədə taksi xidmətlərinin qiymətləri müəyyən dərəcədə enib. Lakin iş və dərslərin başlaması, tıxacların artması ilə əlaqədar olaraq taksilər də öz iş tempinə qayıdıb və qiymətlərdə də dəyişikliklər edilib. Taksi sürücüləri də qiymət artımını təsdiqləyir və qiymətlərin şirkətlər tərəfindən tənzimləndiyini bildirirlər.

Mövzu ilə bağlı nəqliyyat məsələləri üzrə ekspert Elməddin Muradlı “Yeni Müsavat”-a danışib. Ekspert son qiymət artımının gözənilən olduğunu deyib: “Ümumilikdə, qiymət artımı gözənilən idi, çünki daha köhnə avtomobillərlə taksi xidməti göstərmir. Əgər əvvəllər 10-12 min manatlıq avtomobillərlə işləyirdilərsə, bu gün həmin avtomobillər 25-35 min manatlıq yeni modellərlə əvəz

olunub. Təbii ki, sürücülər 35 min manata aldıqları avtomobillərlə 4 manata səmşin aparmaq istəmir. Buna görə də əvvəllər 4 manata gedilən məsafə indi 6-7 manata başa gəlir. Əslində bugünkü bazar qiymətinə baxanda real qiymət budur. Bununla belə, taksi sürücüləri şikayətlənirlər ki, şirkətlər onları istismar edir. Sürücülərin mövqeyindən baxanda bu qiymətlər çox ucuz görünür, səmşinlərin mövqeyindən isə qiymətlər yüksək hesab olunur. Taksi xidmətləri üçün qiymətlərin aşağı və yuxarı həddi konkret şəkildə müəyyənləşdirilməlidir. Bununla da qiymətlərin qeyri-sabitliyi problemi həll edilə bilər. Yoxsa taksi şirkətləri axşam saat 18:00-da qiymətləri artırır, saat 19:00-da azaldır və ya qeyri-iş günlərində istədikləri tarifləri tətbiq edirlər. Bu cür yanaşma qəbulolunmazdır. Həmçinin qiymətlərdə yuxarı hədd məsələsinə mütləq baxılmalıdır. Taksi xidmətlərinin qiymətləri ilə tənzimlənməlidir ki, nə səmşinlər, nə də sürücülər qeyri-müəyyən vəziyyətdə qalmasınlar”.

Xalidə GƏRAY,
“Yeni Müsavat”

Bu müəllimlərin də maaşları artacaq

Ötən günlərdə Azərbaycan Dövlət İqtisad Universitetində (UNEC) əməkdaşlarının sosial durumunun yaxşılaşdırılması məqsədilə əmək haqları (pedaqoji və inzibati heyət üzrə) artırılıb.

Azərbaycan Dövlət Pedaqoji Universitetindən (ADPU) AzEdu.az Təhsil Portalına bildirilib ki, ADPU-da analoji addımın atılması gözlənilir.

Universitetdən sorğuya cavab olaraq bildirilib ki, universitet əməkdaşlarının maddi və sosial təminatının yaxşılaşdırılması hər zaman qarşıya

qoyulan əsas prioritet məsələlərdən hesab edilir və bu istiqamətdə müəmmədi olaraq vacib addımlar atılmaqdadır:

“Son 7 il ərzində universitetin həm pedaqoji heyətinin, həm də inzibati idarəetmə sahəsində fəaliyyət göstərən əməkdaşların əməkhaqlarında nəzərəçarpan dərəcədə artım edilib. Lakin təbii ki, universitet bununla kifayətlənmək və qane olmaq niyyətində deyil. Son illər ərzində əməkdaşların əmək haqqı göstəricilərinə həm ümumi şəkildə artım edilməsi, həm də di-

ferensial şəkildə yüksəldilməsi həyata keçirilməklə yanaşı, fəaliyyət nailiyyətlərinə görə mükafatlandırma sisteminin də əhatə dərəcəsi xeyli genişləndirilib. (Modern.az)

Bu istiqamətdə aparılan işlərin davamı olaraq, 2025-ci ilin əvvəlindən etibarən Pedaqoji Universitetdə əməkdaşların əmək haqqı göstəricilərinə artımın edilməsi gözlənilir. Bununla bağlı qərar tədris məstrinin sonunda keçiriləcək universitetin Elmi Şurasında qərar verilməkdir”, - deyər universitetdən qeyd edilib.

“Qarabağ” - “Lion” oyununun hakimləri açıqlandı

Avropa Liqasının Liqa mərhələsinin 5-ci turunda keçiriləcək “Qarabağ” - “Lion” (Fransa) matçı üçün hakim təyinatları açıqlanıb.

Oyunu Serbiyadan olan hakimlər briqadası idarə edəcək.

Referi Nenad Minakoviç olacaq. Ona yan xətt hakimləri qismində Nikola Boroviç və Baško Bozoviç köməklik göstərəcəklər. Dördüncü hakim funksiyasını isə Milan Mitçi yerinə yetirəcək.

Qeyd edək ki, noyabrın 28-də, Tofiq Bəhramov adına Respublika stadionunda keçiriləcək “Qarabağ” - “Lion” matçı saat 21:45-də start götürəcək.

“Sako” ləqəbli tiktoker həbs edilib

“Sako” ləqəbli 1994-cü il təvəllüdü tiktoker Sadiq İsmayilov saxlanılıb.

Ondan narkotik vasitə olan marixuana da aşkarlanaraq götürülüb.

Müvafiq qərarla S.İsmayilov 60 sutka inzibati qayda-da həbs edilib.

Məlumatı DİN-in mətbuat xidmətindən təsdiqləyiblər.

Güclü küləklə bağlı xəbərdarlıq

Bakıda və Abşeron yarımadasında, eyni zamanda bəzi bölgələrdə noyabrın 27-də gözlənilən küləkli hava şəraiti ilə bağlı sarı xəbərdarlıq verilib.

Bu barədə Milli Hidrometeorologiya Xidməti məlumat yayıb.

Qeyd edilib ki, Bakıda və Abşeron yarımadasında, Gəncə, Samux, Naftalan, Şəmkir, Tovuz, Qazax, Ağstafa, Goranboy, Daşkəsən, Mingəçevir, Tərtər, Yevlax, Bərdə, Qobustan, Şabran, Siyəzen, Xızı, Neftçala, Salyan, Şirvan, Hacıqabulda fasilələrlə şimal-qərb küləyi əsəcək. Küləyin sürəti 13.9-20.7 m/san təşkil edəcək. Bu, sarı xəbərdarlığa uyğundur.

Bahalı internetin üç ayı - sürətə görə dünyada 6 pillə gerilədik

Ekspertlər deyir ki, əhaliyə verilən vəd boşə çıxdı - internet zəif, qiymətlər isə yüksəkdir

Ölkədə minimum internet qiymətinin və keyfiyyətinin qaldırılmasına dair qərar verilməsindən 3 ay vaxt keçir. Dəyişikliklər nəticəsində sürəti 40 Mbit/s olan və aylıq ödənişi 18 manat olan baza paketi 100 Mbit/s və aylıq ödənişi 25 manatla əvəz edilib.

Abunəçilərin narazılığına səbəb olan amillər arasında internetdən daha aşağı sürətdə (100 Mbit/s-dən az) büdcə qiymətinə istifadə etmək istəyən müştərilərin seçim imkanının olmamasıdır. Sürətli internet paketləri müştərilərin alıcılıq qabiliyyəti nəzərə alınmadan yüksək qiymətə təklif olunur.

Bu ilin oktyabr ayında Azərbaycan sabit genişzolaqlı internetin orta sürətinə (57,62 MB/S) görə 158 ölkə arasında 93-cü yerdə qərarlaşıb ki, bu da sentyabr ayına nisbətən 3 pillə irəliləyiş deməkdir.

"Speedtest Global Index"ə görə, bir il əvvəlki göstərici (30,48 MB/S) ilə müqayisədə isə ölkədə sabit genişzolaqlı internetin orta sürəti 89% artıb. Sabit genişzolaqlı internetin sürətinə görə ötən ay birinci yeri Sinqapur (316,99 MB/S), axırıncı yeri isə Kuba (2,84 MB/S) tutub.

Azərbaycan oktyabrda mobil internetin sürətinə görə isə sentyabr ayına nisbətən 6 pillə geriləyərək 55,90 MB/S sürətlə 111 ölkə arasında 54-cü olub.

Mobil internetin sürətinə görə birinci yeri Birləşmiş Ərəb Əmirlikləri (428,53 MB/S), sonuncu yeri isə Əfqanıstan (8,54 MB/S) tutub.

Hesabat ayında Bakı şəhəri sabit genişzolaqlı internetin sürətinə görə əvvəlki aya nisbətən 3 pillə irəliləyərək 205 şəhər arasında 58,31 MB/S sürətlə 118-ci yerdə qərarlaşıb.

Şəhərlərin sabit genişzolaqlı internet üzrə reytinginə Valparaiso (327,63 MB/S) başçılıq edib. Sonuncu pillədə Hələb (1,90 MB/S) qərarlaşıb.

Azərbaycan paytaxtı ötən ay mobil internetin sürətinə görə 71,54 MB/S sürətlə 158 şəhər arasında sentyabr ayına nisbətən 5 pillə geriləyərək 76-cı olub.

Şəhərlər arasında mobil internetin sürətinə görə birinci yeri Əbu-Dabi (478,83 MB/S), sonuncu yeri Herat (9,22 MB/S) tutub.

Milli Məclisin noyabrın 26-da keçirilən iclasında deputat Naqif Həmzəyev də çıxışında bu məsələyə toxunub. O deyib ki, internetin sürəti ilə bağlı qiymət artımı müşahidə edilib, ancaq qiymətlə sürət üst-üstə düşmür, əksinə, sürət daha zəifdir.

Azərbaycanda internetin sürətinin aşağı olmasına bir neçə səbəb əsas götürülür. İlk olaraq internet təminatının əsasən köhnə mis naqillər üzərindən həyata keçirildiyi deyilir. Optik fiber şəbəkəsinin

geniş yayılması və infrastrukturun yenilənməməsi sürətə ciddi təsir göstərir. Eyni zamanda internet bazarında rəqabətin az olması provayderlərin keyfiyyətə önəm verməməsinə səbəb ola bilər. Bir neçə iri provayderin bazarı nəzarətdə saxlaması xidmətin keyfiyyətinə və qiymətlərə mənfi təsir göstərir. Azərbaycanda beynəlxalq internet kanallarına çıxış məhduddur və bu, internet sürətinin və stabil işinin aşağı olmasına gətirib çıxarır. Internet xidmətləri üçün ödənilən məbləğə nisbətə təqdim edilən sürət tez-tez aşağı olur. Bəzi mütəxəssislərə görə, bu, texnoloji avadanlıqlara az investisiya qoyulması ilə əlaqədar ola bilər.

Burada ən böyük problem regionlarda infrastrukturun zəif qurulmasıdır. Yeni ucqar kəndlərdə internet təminatı şəhərlərlə müqayisədə çox zəifdir. Bu da bir neçə əsas problem və səbəblərlə əlaqəlidir. İlk olaraq infrastruktur çatışmazlığı burada qeyd edilir. Ucqar kəndlərdə internet infrastrukturuna, xüsusilə fiber-optik kabellər və müasir rabitə xətləri hələ tam qurulmayıb. Köhnə texnologiyalar (mis naqillər və ya mobil şəbəkələr) istifadə olunur ki, bu da yüksək sürəti dəstəkləmir. Eyni zamanda əhali az olduğu bölgələrdə provayderlər üçün internet şəbəkəsi qurmaq iqtisadi baxımdan sərfəli deyil. Bu səbəbdən kəndlərdə əsasən minimal səviyyədə internet təmin olunur.

Ucqar kəndlərdə sabit internet xətti (ADSL, fiber-optik) olmadığı üçün insanlar əsasən mobil internetdən istifadə edir. Lakin mobil internetin sürəti və stabil işləməsi zəifdir, çünki baza stansiyaları azdır və yükü daşımağa yetərli deyil. Ucqar bölgələrdə internet üçün infraqururura sərmayə qoyuluşu dövlət və ya özəl sektor üçün prioritet deyil. Bu da inkişafı ləngidir. Kəndlərdə mövcud avadanlıqla bağlı problemlər vaxtında aradan qaldırılmaz, bu isə mövcud internet xidmətlərinin keyfiyyətini daha da aşağı salır.

Mütəxəssislərə görə kəndlərdə internet infrastrukturunun inkişafı üçün dövlət və özəl sektor arasında əməkdaşlıq vacibdir. Subsidiyalar və layihələr vasitəsilə provayderlər həvəsləndirilə bilər. İnfrastrukturun yenilənməsi və fiber-optik kabellərin kəndlərə çatdırılması sürətli və sabit internet təminatını mümkün edə bilər. Ucqar yerlər üçün peyk interneti əhəmiyyətli həll yolu ola bilər. "Starlink" kimi beynəlxalq peyk sistemlərinin Azərbaycana tətbiqi kəndlərdə internet probleminə dönüş nöqtəsi ola bilər. 4G/5G texnologiyalarının kəndlərdə genişləndirilməsi və baza stansiyalarının artırılması mobil internetin keyfiyyətini yüksəldə bilər. Hazırda bir sıra dövlət proqramları və təşəbbüslər olsa da, inkişaf tempi yetərlənəcə sürətli deyil. Lakin müasir

“Varlıların benzini” ilə bağlı daha bir xəbər Aİ-95 ucuzlaşacaq?

Azərbaycanda bir neçə aydır ki, Aİ-95 markalı benzin 1,60 AZN-ə satılır. Rəsmi məlumata əsasən, hələ ki Aİ-95 markalı benzinin qiyməti tənzimlənməyib. Yaxınlarda Nazirlər Kabineti tərəfindən Aİ-95 bu siyahıya salınacaq. Bu, qiymətin aşağı düşməsinə səbəb ola bilərmi?

Mövzuya münasibət bildiren iqtisadçı ekspert Xalid Kərimli Bakupost.az-a deyib ki, artıq Aİ-95 markalı benzin ölkə daxilində istehsal olunur. Bu, o deməkdir ki, daha ucuz maya dəyərində istehsal imkanları mövcuddur.

“Əvvəllər Aİ-95 markalı benzini xaricdən idxal edirdik. Bu zaman isə əlavə logistik xərclər, istehsalçının istədiyi mənfəət marjasını qəbul etmək məcburiyyətində idik. Hazırda Aİ-95 markalı benzinin ölkə daxilində istehsal edilməsi həm qiymətlərin kəskin tərəddüdünün, həm də benzinin həddən artıq qazancla satılmasının qarşısını alır. Beləliklə, logistik xərclər, istehsalçının istədiyi mənfəət marjası kimi məsələlər aradan qalxdığından Aİ-95 markalı benzinin qiyməti enə bilər. Bu da ondan istifadəyə marağı artıracaq”.

Iqtisadçı-ekspert Rəşad Həsənov isə bildirib ki, əgər yerli istehsal olan benzinin qiyməti tənzimlənsə, Aİ-95 markalı benzinin də qiyməti tənzimlənməlidir: “Qiymətləri Tarif Şurası müəyyən edir və bu zaman bir çox məqamları nəzərə alır. Hazırda qiyməti SOCAR müəyyən edir. Bu səbəbdən də daha çox iqtisadi aspektlərdə məsələləri dəyərləndirir. Tarif Şurası ən azından nəzəri baxımdan sosial aspektləri də nəzərə almalıdır”.

Iqtisadçı ekspert Natiq Cəfəri isə vurğulayıb ki, Aİ-95 markalı benzinin qiyməti əvvəllər də dövlət tərəfindən tənzimlənirdi. Sonradan Nazirlər Kabinetinin qərarı ilə bu, dövlətin nəzarətindən çıxarıldı: “Faktiki olaraq, enerji şirkətləri bu növ benzini son aylara qədər xaricdən gətirirdilər. Qiymətləri də onlar müəyyən edirdilər. İndi bu məsələ yenidən dövlət tərəfindən tənzimlənəcək”.

texnologiyaların tətbiqi bu problemi aradan qaldırmaq üçün əsas addım ola bilər.

Informasiya texnologiyaları üzrə mütəxəssis Vəlif Qəhrəmanov “Yeni Müsavat”a mövzu ilə bağlı fikirlərini bölüşüb: “Dəqiq səbəblər haqqında rəsmi açıqlama verilməsə də, ehtimallarıma əsasən, bunun səbəbi şəbəkə infrastrukturunun hələ lazımi səviyyədə inkişaf etməməsi ilə əlaqəli ola bilər. Məlumat mərkəzlərinin sayının az olması, şəbəkə avadanlıqlarının yenilənməməsi və müasir protokollara keçidin təmin edilməməsi bu problemlərə səbəb ola bilər”.

Azərbaycan Internet Forumunun rəhbəri Osman Gündüz də mövzu ilə bağlı fikrini bildirib: “Provayderlərin eyni anda minimal internet tariflərini qaldırmasına qarşı Antiinhisarın araşdırmalara başlamasından üç ay ötür. Antiinhisar cari ilin 14 avqust tarixində “Aztelekom” təbii inhisar sübyektinin digər provayderlərlə eyni anda minimal internet tariflərini qaldır-

masını “kartel sövdələşməsi” və “istehlakçıların seçim imkanlarının məhdudlaşdırılması” kimi dəyərləndirib və araşdırmalara başlamışdı.

Araşdırma indiyədək başa çatmayıb. Bununla bağlı Antiinhisar hələlik heç bir açıqlama verməyib.

Buna baxmayaraq, bütün provayderlər 15 avqustdan istifadəçilərə tələbatına uyğun seçim hüququ vermədən, minimal 25 manat tarif (100 Mb/s) tətbiq edirlər. Bundan sonra regionlarda bir xeyli istifadəçilər internetdən imtina edib və ya “şərikli internetə” keçiblər.

Yeri gəlmişkən, ötən dövrdə həm də Antiinhisarin statusu güclənib. Əvvəllər İqtisadiyyat Nazirliyinin tabeliyində fəaliyyət göstərən bu dövlət xidməti Prezidentin fərmanı ilə Prezident yanında Antiinhisar və İstehlak Bazarına Nəzarət Dövlət Agentliyi olaraq fəaliyyət göstərir. Hələlik qurumun yeni əsasnaməsi və strukturu təsdiqlənməyib”.

□ **Afaq MİRƏYİQ,**
“Yeni Müsavat”

Bakı merinə müavinlər təyin olunacaq

Eldar Əzizov

Bakı Şəhər İcra Hakimiyyətində 4 yüksək vəzifə hazırda boşdur. Modern.az-ın məlumatına görə, söhbət meriyanın rəhbərliyinə daxil olan birinci müavin və üç müavin postundan gedir.

Bakı Şəhər İcra Hakimiyyətinin rəsmi saytında həmin vəzifələrin qarşısı uzun müddətdir adsız göstərilir.

Meriyada birinci müavin postuna sonuncu təyinat 2018-ci ilin iyul ayında olmuş, bu vəzifəyə Eldar Əzizov gətirilmişdi. Lakin üç aydan sonra - 2018-ci ilin noyabrında Eldar Əzizov dövlət başçısının sərəncamı ilə Bakı Şəhər İcra Hakimiyyətinin başçısı vəzifəsinə irəli çəkildiyindən, birinci müavin postu boşalmışdı. O vaxtdan birinci müavin vəzifəsinə təyinat olmayıb.

Bakı Şəhər İcra Hakimiyyəti başçısının qadın müavini Fidumə Hüseynova 2021-ci ildə vəzifəsindən azad edilib. Onun yerinə də hələ ki təyinat yoxdur.

Bakı Şəhər İcra Hakimiyyəti başçısının digər müavini Rauf Pənahov 2017-ci ildə vəfat edib və bu günə kimi onun yeri də boş qalıb.

Daha bir müavin postuna da son illər təyinat həyata keçirilməyib.

Beləliklə, şəhər meriyanının rəhbərliyində 4 yüksək vəzifə boş olduğundan, həmin postlara təyinat aparılması gözləniləndir.

Paytaxtın icra başçıları ayaqda

Bakı Şəhər İcra Hakimiyyətinin tapşırıqlarına uyğun olaraq paytaxt rayonlarında qısa hazırlığın vəziyyəti ilə bağlı şəhərin rayonlarında kommunal, təsərrüfat xidmətləri, idarə və təşkilatların, təhsil müəssisələrinin, özəl sektorun nümayəndələrinin iştirakı ilə müşavirələr keçirilir.

Bu barədə Bakı Şəhər İcra Hakimiyyətinin mətbuat xidmətindən məlumat verilib.

Müşavirələrin əsas məqsədi rayon xidmətlərinin soyuq qışa, xüsusilə güclü qar yağmasına hazırlıq vəziyyətinin araşdırılması, bu zaman görülməsi zəruri olan işlər müzakirə edilib.

İlk müşavirələr paytaxtın Sabunçu, Suraxanı və Xətai rayonlarında keçirilib. Müşavirələrdə Bakı Şəhər İcra Hakimiyyətinin şöbə müdirləri, şəhərin kommunal və digər xidmətlərinin rəhbərləri də iştirak ediblər. Qeyd edilib ki, Bakı Şəhər İcra Hakimiyyəti tərəfindən hər bir rayona cavabdeh şəxs təyin edilib, həmin şəxslər yerli icra hakimiyyətlərinin nümayəndələri ilə birgə rayonlarda qış mövsümünə hazırlığı, verilən tapşırıqların və görülməli işlərin icra vəziyyətini yoxlayıblar.

Bildirilib ki, qış aylarında yağmurlu və şaxtılı hava şəraiti ilə əlaqədar rayon icra hakimiyyətlərində qışa hazırlıqla bağlı yaradılan qərargahlar, kommunal və təsərrüfat xidmətləri və aidiyyəti təşkilatların rəhbərləri həmin günlərdə üzərlərinə düşən vəzifələrin tam şəkildə yerinə yetirilməsi üçün hazır olmalıdırlar.

Rayondakı küçə və məhəllələrin qardan təmizlənməsinə cavabdeh şəxslərin siyahıları hazırlanıb, bu işlərə kommunal qurumların texnikası ilə yanaşı idarə, təşkilat, bələdiyyə və özəl qurumların da mövcud texnikalarının cəlb edilməsi qərara alınıb.

Həmçinin rayonlardakı idarə, təşkilat və özəl qurumlar, bələdiyyələr, o cümlədən ictimai işə müəssisələrinin rəhbərlərinə, ictimaiyyət nümayəndələrinə qarlı günlərdə Avropa ölkələrində də qəbul edilən qaydalara uyğun özlərinə aid ərazilərin təmizlənməsində yaxından iştirak etməyə çağırış edilib.

Korrupsiyaya qarşı mübarizə üzrə Komissiyanın üzvlərinin təyin edilməsi, onların dairəsi və səlahiyyət müddətlərini tənzimləyən normalar müəyyənənə. Bu, Prezident İlham Əliyevin fərmanı ilə qanuna edilən dəyişiklikdə əksini tapıb. Korrupsiyaya qarşı mübarizə üzrə Komissiyanın Milli Məclis tərəfindən müəyyən olunan üzvləri deputatlar, Hesablama Palatasının üzvləri və Milli Məclis Aparatının rəhbərliyi sırasından seçilir.

Korrupsiyaya qarşı mübarizə aparacaq 15 nəfər - maaş almayacaqlar

Ekspert: "Azərbaycanda korrupsiyaya qarşı mübarizə üçün atılan addımlar göstərir ki, ortada siyasi iradə var"

Azərbaycan Respublikasının Korrupsiyaya qarşı mübarizə üzrə Komissiyasının Milli Məclis tərəfindən müəyyən olunan üzvləri Milli Məclisin sədrinin təqdimatı əsasında Milli Məclisin azı 63 deputatının səs çoxluğu ilə seçilir.

Azərbaycan Respublikasının Korrupsiyaya qarşı mübarizə üzrə Komissiyasının tərkibinə daxil edilməsi üçün irəli sürülən namizədlərin seçilməsi Milli Məclisin qərarı ilə rəsmiləşdirilir.

"Azərbaycan Respublikasının Korrupsiyaya qarşı mübarizə üzrə Komissiyası haqqında" Əsasnamədə aşağıdakı dəyişikliklər edilib:

dövlət orqanlarında və digər qurumlarda aparılan korrupsiya risklərinin qiymətləndirilməsini təhlil edir və nəticələrinə uyğun olaraq tövsiyələr verir;

korrupsiyaya qarşı mübarizə sahəsində görülmüş işlər və korrupsiya risklərinin qiymətləndirilməsinin nəticələri barədə ictimaiyyətə məlumat verir;

Komissiya 15 üzvdən ibarətdir. Komissiyanın 5 üzvü müvafiq icra hakimiyyəti orqanının müəyyən etdiyi orqan (qurum) tərəfindən, 5 üzvü Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisi tərəfindən, 5 üzvü isə Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyası Məhkəməsi tərəfindən müəyyən edilir.

Komissiya üzvlərinin səlahiyyət müddəti 5 ildir.

Komissiyanın müvafiq icra hakimiyyəti orqanının

müəyyən etdiyi orqan (qurum) tərəfindən müəyyən edilən üzvləri hüquq-mühafizə orqanlarının rəhbərləri və müvafiq icra hakimiyyəti orqanının müəyyən etdiyi orqanının (qurumun) vəzifəli şəxsləri sırasından təyin edilir.

Komissiyanın Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyası Məhkəməsi tərəfindən təyin edilən üzvləri məhkəmə, prokurorluq, ədliyyə orqanları və Vəkillər Kollegiyasının nümayəndələrindən ibarətdir. Komissiyanın sədri onun tərkibindən komissiya üzvlərinin sadə səs çoxluğu ilə seçilir. Komissiyanın digər üzvlərinin rəyinə uyğun olaraq, onun marağının yaranacağı məsələ ilə bağlı çıxış etməməli və səsvərməyə iştirak etməməlidir.

Komissiya ictimai (ödənişsiz) əsaslarla fəaliyyət göstərir.

İşçi qrupların tərkibinə müvafiq sahələr üzrə qeyri-hökumət təşkilatları, media subyektləri və özəl sektorun nümayəndələri, müstəqil ekspertlər daxil edilə bilər.

İşçi qrupların hazırladığı sənədlər Komissiyanın iclaslarında müzakirəyə çıxarıla və müvafiq qərarlar qəbul edilə bilər.

"Konstitusiyası" Araşdırmalar Fondunun prezidenti Əliməmməd Nuriyev "Yeni Müsavat"a deyib ki, 2018-ci ildə Prezident İlham Əliyev parlamentdə çıxışında idarəetmənin daha da təkmilləşdirilməsi üçün bütün istiqamətlərdə islahatlar davam etdirildiyini

bildirmişdi: "Prezident çıxışında xüsusən də idarəetmədə struktur və sistem dəyişikliklərinin baş verməsinin vacibliyini qeyd etdi. Bundan dərhal sonra idarəetmədə yeniliklər baş verdi. Əsas məqamlardan biri də korrupsiyaya qarşı mübarizədə ixtisaslaşmış qurumlarda baş verən dəyişikliklər oldu. Baş Prokurorluqda yenilik oldu, eyni zamanda Korrupsiyaya qarşı Mübarizə İdarəsinin tərkibi yeniləndi. Bundan sonra korrupsiyaya qarşı mübarizə milli fəaliyyət planının konturları açıqlandı. Burada innovasiyaların tətbiqi, yeni alətlərdən istifadə, ictimai iştirakçılığın genişləndirilməsi, qərarların qəbul edilməsinin daha şəffaf aparılması, vətəndaş cəmiyyəti ilə əlaqələrin daha da dərinləşdirilməsi və sair nəzərdə tutulurdu. Korrupsiyaya qarşı mübarizə üzrə Komissiyanın üzvlərinin təyin edilməsi, onların dairəsi və səlahiyyət müddətlərini tənzimləyən normalar müəyyənəlməsi də o zaman elan edilən yenilənmənin davamıdır".

Əliməmməd Nuriyev deyib ki, Azərbaycanda korrupsiyaya qarşı mübarizə üçün atılan addımlar göstərir ki, ortada siyasi iradə var: "Ötən illər ərzində korrupsiya cinayətinə yol vermiş bir çox vəzifəli şəxslər həbs edildi. İcra hakimiyyəti başçıları vəzifədən çıxarıldı, həbs edildi. Nazir və nazir müavinlərinin, idarə rəislərinin vəzifədən çıxarılması, həbs edilməsi

baş verdi. Bu onu göstərir ki, korrupsiyaya qarşı mübarizə gedir. Həm institusional dəyişikliklərin, korrupsiyaya şərait yaranan amillərin aradan qaldırılması, həm də bu cinayətlərə yol verənlərin cəzalandırılması prosesi baş verir. Korrupsiyaya qarşı mübarizəni effektiv etmək üçün həm preventiv üsullardan istifadə etmək, önləyici tədbirlər, sistem dəyişiklikləri həyata keçirilməlidir, həm də korrupsiyaların həbsi vacibdir. Burada mühüm mesajlardan biri də o oldu ki, hər hansı toxunulmaz şəxs yoxdur. Dövlət məmuru vətəndaşın xidmətçisi olmalıdır. Ölkə başçısı çıxışlarında "mən vətəndaşın bir nömrəli xidmətçisiyəm" deyirsə, kadrların da xalqın xidmətçisi olması vacibdir. Bu gün təmiz insanların vəzifəyə gətirilməsi önəmlidir. Ancaq bununla bərabər, sistem dəyişiklikləri də baş verməlidir. "Korrupsiyaya aparan səbəblər, niyə bu hallar artır, genişlənir, niyə icra hakimiyyəti institutunda bu qədər dərinləşir" suallarına cavab tapmaq lazımdır. Deməli, idarəetmə formasının dəyişdirilməsinə ehtiyac var. İdarəetmə ilə bağlı yeni prinsiplər, idarəetmə formasının dəyişdirilməsi, yerli idarəetmənin bələdiyyələrə ötürülməsi, regional idarəetmə mərhələsinə keçid baş tutmalıdır. İcraedici qurumu regional səviyyəyə qaldırmaq lazımdır. Bu həm dövlətin xərclərinin azalmasına, həm də idarəetmədə çevikliyə gətirib çıxara bilər. Bu kimi dəyişikliklər korrupsiyaya yol açan amillərin minimalaşdırılmasına gətirib çıxara bilər".

□ **E.MƏMMƏDƏLİYEV,**
"Yeni Müsavat"

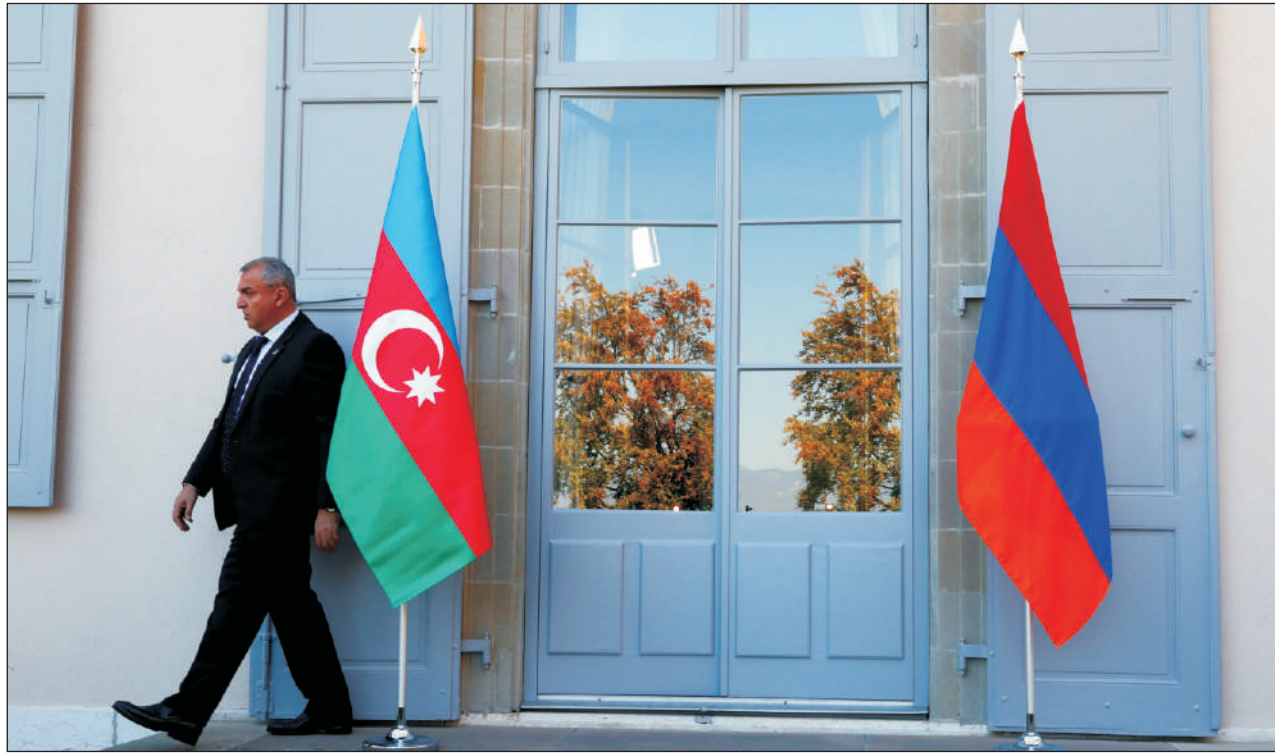
Ermenistanın baş naziri Nikol Paşinyan əvvəlcə erkən seçkilər, ardınca konstitusiyə dəyişikliyinə dair referendumla getməyə hazırlaşır. “Hraparak” qəzetinin məlumatında qeyd olunur ki, Bakı və İrəvan sülh müqaviləsinin bütün bəndləri üzrə şifahi razılığa gəlsə də, Azərbaycan Ermənistanda konstitusiyə dəyişikliyi olmadan sənədi imzalamaq istəmir.

“Yeni Müsavat” da xatırladır ki, Bakının əsas tələbi Azərbaycanla qarşı ərazi iddiasının yer aldığı Ermənistanın Müstəqillik Bəyannaməsinə istinadın konstitusiyadan çıxarılmasıdır. Bu ərəfədə sülh danışıqlarında əsas moderatorluğa iddialı ABŞ və Rusiyanın mövqeləri də maraq doğurur. Belə ki, ABŞ-da Trampın hakimiyyətə gəlməsindən sonra Vaşinqtonun İrəvana əvvəlki

narahatlıqların ədalətli həllinə əsaslanması vacibdir. Biz aydın görürük ki, SSRİ-nin dağılmasından sonrakı hadisələri nəzərə alsaq, İrəvanla Bakı arasında qarşılıqlı məqbul kompromislərə nail olmaq çətin və vaxt aparan prosesdir. Rəsmi Moskva hər zaman Rusiya, Ermənistan və Azərbaycan liderləri arasında 2020-2022-ci illər üçün üçtərəfli sazişlər toplusunun ruhuna uyğun olaraq

Sülh sazişi martadək uzanır - ABŞ və Rusiyanın mövqeyi

Tramp Ermənistanla Azərbaycan arasında danışıqlar prosesini tələsdirməyəcək; bu isə İrəvan üçün vaxt qazanmaq deməkdir; Rusiya isə “qarşılıqlı kompromisləri çətin və vaxt aparan proses” kimi qiymətləndirir

dəstəyi verməyəcəyi barədə proqnozlar var. Beynəlxalq müşahidəçilər hesab edirlər ki, hakimiyyətə gələn Respublikaçılar Partiyasının gəlişi ilə Ermənistanla bağlı ABŞ siyasətində də dəyişikliklər müşahidə ediləcək. Məlumdur ki, Demokratlar Partiyasında ermənipərəstlərin sayı daha çoxdur və onların hakimiyyəti zamanı İrəvana münasibət dəstək xarakteri daşıyır. Erməni ekspertlər də o fikirdədir ki, Tramp Bayden administrasiyasının məcbur etməyə çalışdığı Ermənistanla Azərbaycan arasında danışıqlar prosesini tələsdirməyəcək. Bu isə İrəvan üçün vaxt qazanmaq və “Ermənistanın maraqlarına uyğun gəlməyən şərtlərlə saziş imzalamaqdan yayınmaq” imkanı deməkdir.

“Rusiya Ermənistanla Azərbaycan arasında davamlı sülhün tezliklə bərqərar olmasında maraqlıdır”. Bunu isə Rusiyanın İrəvanda səfiri Sergey Kopirkin “İzvestiya”ya müsahibəsində deyib. “Region üçün tələpəyüklü olan bu sənədin tərəflərdən heç biri üçün “acı dad” vermədən bütün qarşılıqlı

ikitərəfli münasibətlərin tənzimlənməsində erməni və azərbaycanlı tərəfdəşlərimizə yardım göstərməyə hazırdır. Bu cür yardımın formaları və həcmi danışıqlar aparan tərəflər özləri seçməlidir. Bu baxımdan biz şadiq ki, oktyabrın 24-də Kazanda keçirilən BRİKS sammitində Ermənistan və Azərbaycan arasında ən yüksək səviyyədə məhsuldar təmaslar baş tutub. Bu, münasibətlərin normallaşdırılması üzrə dialoqa faydalı təkan verməyə imkan verir”, - deyə səfir bildirib. Rusiya səfirinin “İrəvanla Bakı arasında qarşılıqlı məqbul kompromislərə nail olmaq çətin və vaxt aparan prosesdir” mövqeyi sülh sazişinin uzana biləcəyi ehtimalını artırır.

Ekspertlər iddia edirlər ki, ABŞ prezidentinin yanvar ayında andıcmə mərasimində sülh müqaviləsinin imzalanacağına ümid etmək olmaz. Çünki Trampın rəsmi iş başına keçdikdən sonra regionda, ümumiyyətlə, dünyada nələr baş verəcəyi müəmmalıdır. Ermənistanın baş naziri Nikol Paşinyan isə Azərbaycanla müqavilənin

ilin sonuna qədər imzalanması üçün hər şeyi edəcəyini bildirib. Lakin pafoslu sülh bəyanatları səsləndiyi vaxtda Hindistanın müdafiə mənbələrinə görə, bu ölkə Ermənistanla “Pinaka” reaktiv yayılım atəşi sistemlərini tədarük etməyə başlayıb. “Hraparak” məlumat yayıb. Ermənistan Müdafiə Nazirliyindən isə nəsrə hərbi-texniki əməkdaşlıqla bağlı qeyri-rəsmi məlumatlar yaymaq xahiş edilib.

Deputat Elşad Musayev “Yeni Müsavat”a bildirdi ki, ötən il də qısa müddətdə sülh müqaviləsi imzalanacağı deyilirdi, amma olmadı: “Mən keçən il demişdim ki, sülh sənədi olmayacaq. Bu il də oxşar proqnozlar səslənir və yenə fikrimdə qalır ki, saziş imzalanmayacaq. Çünki Ermənistan revanş əhval-ruhiyyəsinə, sürətlə silahlandırılır, bu halda sülh müqaviləsinin olması real görünür. Ona görə büdcə müzakirələrimizdə müdafiə, təhlükəsizlik xərclərinə 20.3 faiz yer ayrılır. Bu da yaranmış zərurətdən irəli gəlir və Ermənistanın silahlanması ilə bağlıdır”.

E.Musayev dedi ki, Paşinyan özünü sülhpərvər kimi göstərməyə çalışır, lakin Ermənistan öz qanunvericiliyinə düzəliş etmək niyyətində görünür: “İrəvan ərazi iddialarını konstitusiyasından çıxarmamaq üçün hər cür bəhanə gətirir. Gah sülh sənəsinin daha ali olduğunu bildirirlər, gah konstitusiyə məhkəməsinin qərarını gözləmək lazım gəldiyini deyirlər, gah sonraya saxlanmasını, 2026-cı ildə referendumla gediləcəyini söyləyirlər. Bu manevrlərlə Ermənistan vaxt udmağa çalışır. Ona görə də sülh müqaviləsinin tezliklə imzalanacağını gözləmirəm. Ümumiyyətlə, öz müstəqillik aktında və anayasasında Qarabağın Ermənistanla birləşdirilməsi ideyasını saxlayan bir dövlət sülh prosesində səmimi ola bilməz. Bu tələblərimizi yerinə yetirsinlər, sonra sülh sənədinə imza ata bilərik”.

Deputat Arzuxan Əlizadə də qeyd etdi ki, Azərbaycan yekun sülh müqaviləsinin bağlanmasını istəsə belə, tezliklə reallaşacağını gözləmir. Onun fikrincə, Ermənistan konstitusiyası

Sülh danışıqları dekabrda bərpa ediləcək

Bakı və İrəvanın müəyyən fasilədən sonra danışıqları dekabrda davam etdirəcəyi gözlənilir. Ermənistan parlamentinin müxalifətdən olan deputatı Tigran Abramyan belə deyib. Onun sözlərinə görə, bu mərhələdə danışıqların əsas mövzusu sərhədlərin tənzimlənməsi ilə bağlı olacaq. Abramyan həmişəki kimi Ermənistan hakimiyyətinin hazırkı mövqeyini tənqid edib.

Ermənilər Rusiyanın vasitəçiliyinə qarşı

Rusiya həmişə Ermənistanla Azərbaycan arasında problemlərdən sui-istifadə edib. Teleqraf.com xəbər verir ki, bunu erməni politoloq Qrayr Manukyan deyib.

“Ruslar Ermənistanla Azərbaycan arasında olan problemlərdən sui-istifadə edirlər, ya da regionda təmsilçiliklərini təmin etmək üçün iki ölkəni üz-üzə qoyurlar. Rusiya XX əsrin əvvəllərindən başlayaraq, (Ermənistanda) radikal millətçi qüvvələri davamlı olaraq sıxışdırır ki, sonradan burada öz mövqelərini təmin edə bilsin. Buna görə də ötən əsrin əvvəlindən ermənilərlə türklər arasında münaqişə yaşanır”, - deyə ekspert qeyd edib.

Manukyanın sözlərinə görə, Bakı və İrəvan Moskva olmadan yaxşı anlaşıb: “Məsələn, sərhədlərin delimitasiyası prosesinin başlaması Ermənistanla Azərbaycan arasında birbaşa razılaşmaların nəticəsidir. Bu da onu göstərir ki, iki ölkə oturub bir-biri ilə danışa, razılığa gələ, bunu həyata keçirə bilər”.

Rusiya isə birbaşa olmasa da, dolayısı ilə deyir ki, ermənilərlə azərbaycanlıların bir-birləri ilə necə anlaşacağına, yaxud məsələlərin necə həll olunacağına o qərar verə bilər”.

Manukyan qeyd edib ki, Rusiya etibarlı vasitəçi olmadığı kimi, Ermənistan üçün sadıq müttəfiq də deyil: “Ermənistan bu ölkə ilə təhlükəsizlik sektorunda əməkdaşlığı dərinləşdirməyə davam etməməlidir. Həmçinin realıq budur ki, son illərdə Ermənistan Avropa İttifaqı, Hindistan və İranla münasibətlərini ciddi şəkildə dərinləşdirib, yeni alternativlərimiz var”.

təvidə ərazi iddialarından imtina etməlidir: “Təbii ki, digər şərtlər də var, amma ilk növbədə ərazi iddialarından vaz keçməlidir. Və bunu sözdə yox, qanunvericilikdə etməlidirlər. Əks halda, sülh müqaviləsi tərəflər arasında imzalanı bilməz”. **A.Əlizadə** açıqladı ki, Trampın Azərbaycana münasibəti yaxşıdır: “Liderlər arasında telefon danışığından sonra erməni cəmiyyətində narahatlıq daha da artıb. Ermənistanda hesab edirlər ki, ABŞ-dan Azərbaycana dəstək artacaq. Ona görə müəyyən göz-

ləntilərimiz var və xatırladı ki, Trampın əvvəlki prezidentliyi dövründə 44 günlük müharibəyə yanaşması loyal olmuşdu. Ümid edirik ki, ikinci prezidentliyi dövründə də sülh prosesinə müsbət təsiri olacaq. Ermənilər də bilməlidirlər ki, ərazi iddiasından əl çəkməsələr, nəqliyyat kommunikasiyalarının açılması üçün addım atmasalar, delimitasiya və demarkasiya prosesində irəliləyən doğru gedilməyə, Ermənistanın inkişafı sual altında qalacaq”.

□ **Emil SALAMOĞLU,**
“Yeni Müsavat”

Parlament komissiyalarının ötən həftə keçirilən birgə toplantısında Naxçıvandan olan deputat Siyavuş Novruzov deyib ki, "Naxçıvan Muxtar Respublikasının sosial-iqtisadi inkişafına dair Dövlət Proqramı"nın qəbul edilməsinə görə 1 milyard 200 milyon manat vəsait ayrılıb. Əfsus ki, indiyədək proqramın bir bəndini də yerinə yetirə bilməyiblər", - deyərək deputat bildirib.

Milli Məclisin Regional məsələlər komitəsinin sədri Şübhəli tenderlər mövzusunda da toxunub, nəticədə nəzərdə tutulan işlərin görülmədiyini bildirib. Naxçıvan rəhbərliyini tənqid edən Siyavuş Novruzov deyib ki, insanlar məcbur olub Naxçıvanı tərk edir. Naxçıvanın deputatı olan S.Novruzov ilk dəfədir ki, muxtar respublika rəhbərliyini bu cür ittiham edir.

Qeyd edək ki, söhbət Prezident İlham Əliyevin imzaladığı "Naxçıvan Muxtar Respublikasının sosial-iqtisadi inkişafına dair 2023-2027-ci illər üçün Dövlət Proqramı"ndan gedir.

Dövlət proqramı sosial-iqtisadi həyatında, o cümlədən kənd yerlərində iqtisadi fəaliyyətin sürətləndirilməsi, əlverişli biznes mühitinin formalaşdırılması, investisiyaların cəlb edilməsi nəticəsində ixracçılıq dəyər zəncirinin qurulması və dayanıqlı iş yerlərinin yaradılmasını nəzərdə tutur. Layihənin hazırlanmasında başlıca məqsəd ticarət və logistika imkanlarının genişlənməsi ilə Naxçıvan Muxtar Respublikası iqtisadiyyatının sürətli inkişafını təmin etməkdir.

Bezi müşahidəçilər isə hesab edir ki, Naxçıvanda mövcud vəziyyətin əsas səbəblərindən biri kimi muxtar respublikada hələ də hökm sürən ikihakimiyyətlikdir. İki il əvvəl dekabrın 22-də Naxçıvan Muxtar Respublikasına Prezidentin səlahiyyətli nümayəndəsi təyin edilib. Ali Məclisə son seçkilərdən sonra sədr postu boş qaldı, səlahiyyətlər sədrin birinci müaviniyə həvalə edildi. Qanunvericiliyə görə muxtar respublikaya Ali Məclisin sədri rəhbərlik etməlidir, lakin səlahiyyətli nümayəndəlik institutunun da təsis edilməsindən sonra ortaya çıxan bir sıra suallar hələ də aktuallığını qoruyur. Yəni indi Ali Məclis sədrinin müavini nazir təyinatlarını həyata keçirirsə, belə anlaşıqlı ki, səlahiyyətli nümayəndə o halda ümumi koordinasiya cavabdehdir. Bu səbəbdən Siyavuş Novruzovun rəhbərlik dedikdə konkret Ali Məclis sədrinin müavini, yoxsa xüsusi nümayəndəni nəzərdə tutduğu belli olmur.

Məsələ ilə bağlı Azad Vətən Partiyasının sədri Akif Nağı "Yeni Müsavat"a bildirdi ki, muxtar respublikanın həyatında gedən prosesləri siyasi partiya olaraq daim izləyirlər: "Biz təbii ki, istəyirik ki, Naxçıvan Muxtar Respublikası sosial-iqtisadi baxımdan inkişaf etsin. Naxçıvan Azərbaycanın ən vacib strateji ərazilərindəndir, Ermənistanla, İranla böyük sərhədimizin olduğu bölgədir. Eyni zamanda Naxçıvan Azərbaycanın qardaş Türkiyə ilə yeganə quru əlaqəsinin olduğu ərazimizdir. Bu baxımdan da Naxçıvana xüsusi diqqət qətilməlidir, vacibdir. Naxçıvanda əhalimizin sayı nə qədər çox olsa bu daha çox maraqlarımıza uyğundur. Əhalinin oradan iqtisadi problemlərə, işsizliyə görə köçməsi barədə xəbərlər təbii ki, bizi narahat edir. Biz çox istəyirik ki, Naxçıvanda vəziyyət yaxşılaşsın. Məlumatlarımıza görə, Naxçıvanla vəziyyət o qədər də müsbət istiqamətdə getmir. illərlə yığılıb qalan problemlərin həlli

Naxçıvan hakimiyyətinə sərt tənqidlər - "1 milyardlıq layihəni..."

Partiya sədri: "Siyavuş Novruzovun dedikləri onu göstərir ki, vəziyyətə ciddi şəkildə müdaxilə etməyə ehtiyac yaranıb"

qət qaçılmazdır, vacibdir. Naxçıvanda əhalimizin sayı nə qədər çox olsa bu daha çox maraqlarımıza uyğundur. Əhalinin oradan iqtisadi problemlərə, işsizliyə görə köçməsi barədə xəbərlər təbii ki, bizi narahat edir. Biz çox istəyirik ki, Naxçıvanda vəziyyət yaxşılaşsın. Məlumatlarımıza görə, Naxçıvanla vəziyyət o qədər də müsbət istiqamətdə getmir. illərlə yığılıb qalan problemlərin həlli

gözləntiləri heç də istənilən səviyyədə özünü doğrultmur. Bunu artıq Naxçıvandan olan deputat da dilə gətirir. Deməli, vəziyyətə ciddi şəkildə müdaxilə etməyə ehtiyac yaranıb. Bizdə olan məlumata görə, bəzi hallarda əhali içərisində narazılıqlar mövcuddur, hətta Vasif Talibovun zamanı ilə müqayisə edib indiki vəziyyətdən təəssüf hissi keçirənlər də var. Görünür, hakim partiyanın Naxçıvandan olan de-

putatı Siyavuş Novruzovun məlumatları daha çoxdur və buna görə də tənqid edir. Onun fikirlərinə ciddi yanaşmaq lazımdır".

A.Nağı qeyd etdi ki, əgər doğrudan da dövlətin ayırdığı vəsait Naxçıvanda gərəkən istiqamətdə istifadə olunmursa, şübhəli məqamlar varsa, yoxlama aparılmalıdır, tədbirlər görülməlidir: "Əhalinin güzəranının yaxşılaşması üçün ciddi

addımlar atılmalıdır ki, insanlar dolanışıq dalınca məcbur olub Bakıya və digər yerlərə üz tutmasın. İnsanların bir parça çörək dalınca ev-eşiyini qoyub başqa yerlərə köçməsi barədə deyilənlər ciddi siqnaldir. Xüsusilə Naxçıvan Muxtar Respublikası kimi mühüm strateji ərazimizdə belə problemlər varsa, mütləq həll edilməlidir. Bizim partiyanın Naxçıvan şöbəsi fəaliyyət göstərir. Biz onlardan da məlumatlar alırıq və bu məlumatlar əsasında daha qərəzsiz, daha obyektiv informasiyaya malik olmağa çalışırıq. Naxçıvan şöbəmizdən də aldığımız xəbərlərdə bu bölgəmizdə hələ də istənilən səviyyədə müsbət proseslərin getdiyinin müşahidə olunmadığı deyilir. Yəni iş yerlərinin açılması, insanlara özlərinə iş qurmaları üçün şərait yaratmaq, insanların hüquqları ilə bağlı məsələlərdə hamının uzun illərdən bəri arzuladığı, gözlədiyi irəliləyişlərə hələ rast gəlinmir. Bu da bizi təbii ki, narahat edir".

Əlibar SEYİDAĞA, "Yeni Müsavat"

Hərbi ekspertin həbsi - qəsd, yoxsa...

Cəbhə bölgəsi olan ərazilərin dövlət təhlükəsizliyi üçün necə mühüm olduğu bir daha təsdiqləndi

Dövlət sirri təşkil edən məlumatları yaymaqda təqsirləndirilən hərbi ekspert Ədalət Verdiyevin həbsi cəbhə bölgəsi olan ərazilərə səfərlərin dövlət təhlükəsizliyi üçün necə mühüm olduğunu təsdiqlədi.

Xatırladaq ki, Baş Prokurorluğun məlumatında bildirilib ki, istintaqla, işğaldan azad olunmuş ərazilərə noyabrın 22-də təşkil olunmuş mediatorda hərbi-ekspert qismində iştirak etmiş Ədalət Verdiyev Azərbaycan Ordusunun döyüş məntəqələrinin yerləşdiyi yüksəklikləri, sərhəd qoşunlarının dislokasiyası yerlərini, koordinasiya və əməliyyat şəraitini nümayiş etdirib şərhlər verməklə videoçəkiliş aparıldıqdan sonra həmin videonu özünə məxsus sosial şəbəkədə yayıb. Bununla da dövlət təhlükəsizliyini və müd-

Ədalət Verdiyev

fiə qabiliyyətini təmin edən mənafələrinə ağır nəticələrə səbəb olan zərər vurub. Ədalət Verdiyev Cinayət Məcəlləsinin 284.1 (dövlət sirrini yayma) və 308.2-ci (ağır nəticələrə səbəb olan vəzifə səlahiyyətlərindən

sui-istifadə) maddələri ilə təqsirləndirilən şəxs qisminə barəsində həbs-qətimkan tədbiri seçilib.

O da qeyd edilməlidir ki, mediaturlar təşkil ediləndə bu cür məsələlərə diqqət etmək vacibdir, hər şeydən

öncə iştirakçılara hansı bilgiləri verilməməsi diqqətlərinə çatdırılmalıdır.

Azərbaycan Müdafiə Nazirliyinin Hərbi Polisinin keçmiş rəisi, polkovnik Rövşən Məhərrəmov mövzu ilə bağlı "Yeni Müsa-

vat"a açıqlamasında bildirib ki, tək hərbcilər deyil, Azərbaycanın sərhəd ərazisində yerləşən mülki insanlar da diqqətli olmalıdır. Ərazilərin videonu və fotosu çəkilməməlidir: "Həmin fotolara strateji əhəmiyyət kəsb edən obyektlər də düşə bilər. Hərbcilərimiz bu məsələləri həlledir. Hərbi hissələrin yerləşdikləri yerlər, strateji obyektlər, postlar ictimaiyyətdə göstərilməməlidir. Çünki bu görüntülərə tək Azərbaycan xalqı baxmır, düşmən də xəbərləri oxuyur, izləyir. Düşmənin gözü bizdədir. Tək Ermənistan deyil, digər dövlətlərin də Azərbaycanda marağı var. Onlara da hərbi hissələrin harada dislokasiya olunduğu maraqlıdır. Buna görə də hərbcilər və ehtiyatda olan hərbcilər qanunda nə yazılıbsa, onu etməlidirlər. Kiçik səhv böyük fəlakətə səbəb ola bilər. Sərhəd rayonlarında yaşayan-

lar xüsusilə məlumatlandırılmalıdır. İşğaldan azad olunmuş ərazilərə səfər edənlərə də xəbərdarlıq edilməli, onlar bilgiləndirilməlidir. Əgər bir adam hərbcidirsə, hərbi məlumatlarla bağlı bilgiləndirsə, o, xüsusən diqqətli olmalıdır. Çünki hərbi hissələr ictimaiyyətdə bağlı məkandır. Mən xidmətdə olarkən də kimə hərbi hissənin şəklini çəkirdisə, saxlayıb araşdırırdım. Çünki birinci hərbi hissənin şəklini çəkmək olmaz, ikincisi isə hər kəs xoş niyyətli deyil. Biz diqqətli olmalıyıq, bu gün bizim Ermənistan kimi düşmənimiz var. Sərhəddə bizi xoşlamayan, daxilən qəbul etməyən qonşularımız var. Onların əlinə sirr vermək olmaz. Hərbi hissələrin rəhbərləri bu məsələləri nəzərə götürməlidir, o insanlara izah etməlidirlər.

Bu mövzuda sosial şəbəkələrdə, mətbuatda ciddi maarifləndirmə aparılmalıdır".

Sahənə RƏHİMLİ, Musavat.com

Bakı və İrəvan 27 ölkənin bu qərarını gözləyir

KTMT-nin iclasında iştirakdan yenə imtina edən Ermənistan Azərbaycanla sülh sazişini ləngitməklə Aİ-nin casus şəbəkəsinin şərti sərhədlərdə daha uzunmüddətli qalmasını hədəfləyir

Ermənistan Kollektiv Təhlükəsizlik Müqaviləsi Təşkilatının (KTMT) noyabrın 28-də Astanada keçiriləcək sammitində iştirak etməyəcək. Bunu Rusiyanın KTMT-dəki daimi nümayəndəsi Viktor Vasilyev bildirib.

“Erməni həmkarlar bu tədbirdə şəxsən iştirak etməkdən imtina ediblər. Bununla belə, onlar təsdiq edilmiş nəzərdə tutulan bütün sənədlərin məhdud formatda qəbul edilməsinə etiraz etmirlər”, - o qeyd edib.

Maraqlısı budur ki, Nikol Paşinyan KTMT-ni birdəfəlik tərk etməklə bağlı da mövqeyini qətişdirməyib. Rusiyanın çetiri altında fəaliyyət göstərən hərbi bloku tərk etməyə cürət etməyən rəsmi İrəvan Azərbaycanın və ardınca Rusiyanın xəbərdarlıqlarından sonra Avropa İttifaqının missiyasının vaxtının uzadılmasında da tərəddüdədir.

“Aİ-nin Ermənistandakı missiyasının müddətinin uzadılması ilə bağlı hələ qərar yoxdur”. Bu barədə Avropa İttifaqının Ermənistandakı müşahidə missiyasının rəhbəri Markus Ritterin müşaviri Marek Kuberski erməni mətbuatına bildirib. “Biz bunun üzərində işləyirik. Brüssel-dəki tərəfdaşlarımız bunu bütün Aİ ölkələrinin paytaxtları ilə məsləhətləşərək hazırlayır, çünki qərar Avropa İttifaqının bütün 27 üzvü tərəfindən veriləcək. Biz ar-

tıq İrəvandakı Ermənistan hakimiyyəti ilə, vətəndaş cəmiyyəti təşkilatları ilə məsləhətləşmələr aparmışıq. Bizim mandatımız gələn il fevralın 19-da başa çatır, ona görə də bundan sonra nə edəcəyimizlə bağlı qərar verməliyik”, - Kuberski bildirib.

Belə görünür ki, İrəvan Azərbaycanla sülh sazişini ləngitməklə Aİ-nin casus şəbəkəsinin şərti sərhədlərdə daha uzunmüddətli qalmasını hədəfləyir. Yada salaq ki, rəsmi Bakı missiyanın sərhəddən çıxarılmasını istəyir. Prezident İlham Əliyev də Bakı ilə İrəvan arasındakı sülh yaratma prosesində Aİ-yə etimadsızlıq doğuran faktorlardan biri kimi, məhz sözügedən missiyanı önə çəkmişdi. Belə bir təsisatın qalmasının Azərbaycan-Aİ münasibətlərində də etimadsızlıq yaratdığını vurğulayan Ermənistanın başçısı əlavə etmişdi ki, Azərbaycanın Aİ ilə təmaslarında bu məsələ qaldırılacaq.

Ermənistandakı “mülki” adında casus şəbəkəsinin faktiki olaraq kəşfiyyat xarakterli fəaliyyətlə məşğul olduğu artıq şübhə qalmayıb.

Bəs 27 ölkə nəyə qərar verəcək, Bakının etirazları nəticə verəcəkmi? Paşinyan KTMT-ni boykot edib, Aİ missiyasına sığınmaqla təhlükəsizliyinə zəmanət ala biləcəkmi?

“Alyans” Araşdırmalar Mərkəzinin rəhbəri Abutalıb Səmədov “Yeni Müsavat”a bildirdi ki, Ermənistan KTMT ilə əlaqələri faktiki olaraq kəsib. Sadəcə, rəsmi şəkildə bu təşkilatdan çıxmağını hələ elan etməyib: “Yəqin ki, əlverişli məqamda bu təşkilatı tərk etdiyini də bəyan eləyəcək. Artıq Paşinyan hökumətinin KTMT ilə arasında heç bir körpü qalmayıb. Geriyə qayıtmaq yolu da yoxdur. Çünki qurumun tədbirlərində, təlimlərində iştirak eləmir, maliyyə də yələşdirmədən imtina eləyir, rəsmi nümayəndəsi yoxdur. Bu biri tərəfdən KTMT-nin düşmən bloku olan NATO ilə birlikdə tədbirlərdə iştirak edir. ABŞ hərbiçiləri Ermənistan ərazisində təlimlər keçir. Paşinyanın KTMT-yə geriye qayıtmaq şansı yoxdur. Rəsmi şəkildə nə zaman çıxacağını isə yəqin ki, Paşinyan hələ özü də bilmir: “Çünki o şəraitin yetişməsinə ehtiyac var. Paşinyan ümid edirdi ki, Rusiya tamamilə gücdən düşər və Ukraynada ağır məğlubiyyətə uğrayar. Lakin bu

istiqamətdə proses hələlik Paşinyanın istədiyi kimi getmir, Rusiya ağır-ağır olsa da, addım-addım irəliləyir.

Avropa İttifaqının Ermənistandakı mülki missiyasına gəldikdə isə onlar da və bu prosesi müşahidə edən hər kəs də görür ki, bu missiyanın əslində Ermənistana heç bir faydası yoxdur. Bu missiyanın məqsədi müəyyən kəşfiyyat məlumatlarını toplamaq idi və nə qədər mümkündür bu işi gördülər. Bundan sonra yenə müddəti uzatmaq və missiyanı daha bir müddətə Ermənistanda saxlamaq əhəmiyyətsizdir. Bunu Avropa İttifaqına daxil olan ölkələr də yəqin anlaşırlar. Bir şey dəqiq aydındır ki, bu missiya Ermənistanı heç kimdən qorumaq və qorumaq imkanı da yoxdur”.

Konkret Rusiyaya gəldikdə isə A.Səmədov qeyd etdi ki, Rusiyanın Ermənistanla təzyiq imkanları kifayət qədərdir: “Rusiya hərbiçiləri müddətsiz olaraq Ermənistanın İran və Türkiyə sərhədlərini qoruyur. Onlar özləri istəməsə onları oradan çıxarmaq qeyri-mümkündür. Çünki müqavilədə müddət göstərilməyib. Rusiyanın hərbi bazası 2044-cü ilə qədər Ermənistandadır. Vaxtından əvvəl onu çıxarmaq üçün yenə də Rusiyanın razılığına

Qərb MDB-də kaos yaratmaq istəyir

Vaşinqton və onun müttəfiqləri MDB məkanında kaos yaratmaq və birlik məkanını ucuz resurs bazasına çevirmək istəyirlər. “RIA Novosti”i xəbər verir ki, bunu Rusiya Federal Təhlükəsizlik Xidmətinin (FTX) direktoru Aleksandr Bortnikov bildirib.

“ABŞ və müttəfiqləri geosiyasi ambisiyalarını həyata keçirmək üçün ən çirkin üsullardan istifadə etməkdən çəkinmirlər”, - Bortnikov MDB ölkələrinin təhlükəsizlik orqanlarının və kəşfiyyat xidmətləri rəhbərlərinin Moskvada keçirilən müşavirəsində bildirib.

Rusiya Xarici Kəşfiyyat Xidmətinin direktoru Sergey Narişkin də toplantıdakı çıxışı zamanı bu məsələyə toxunub. O deyib ki, ABŞ və onun avropalı müttəfiqləri Ukrayna ssenarisini həyata keçirmək üçün Müstəqil Dövlətlər Birliyi (MDB) ölkələrindəki millətçilərlə əlaqə saxlayır.

“Vaşinqton, London və Brüsseldə ayrı-ayrı birlik ölkələrinə Ukrayna ssenarisini tətbiq etmək variantlarını araşdırırlar. Bu, milli kimliyin gücləndirilməsi bəhanəsi ilə millətçiliyi qızışdırmaq və Qərblə integrasiyaya təkan vermək deməkdir. Amerika və Avropanın xüsusi xidmət orqanlarının MDB-dəki millətçi partiyalar və hərəkatlarla sabit əlaqələri barədə məlumatlar var”, - Narişkin qeyd edib.

Gürcüstanda prezidenti ilk dəfə əhali seçməyəcək

Gürcüstanda prezident seçkisinin dekabrın 14-də, andiçmə mərasiminin isə dekabrın 29-da keçirilməsi ehtimal edilir. Bunu parlamentin spikeri Şalva Papuaşvili bildirib.

Gürcüstan prezidentini ilk dəfə əhali deyil, Seçicilər Kollegiyası seçəcək. Konstitusiyaya əsasən, bundan sonra Gürcüstanda prezidenti 300 seçicidən ibarət kollegiya seçəcək.

Bu kollegiyaya yeni parlamentin deputatları, yerli hakimiyyət orqanlarının nümayəndələri və proporsional kvota üzrə siyasi partiyalardan namizədlər daxil olacaq.

Hazırkı prezident Salome Zurbəşvili Gürcüstanın birbaşa səsvermə ilə seçilmiş sonuncu dövlət başçısı olacaq.

ehtiyac var. Yəqin Moskva belə bir razılığı asanlıqla verməz. Ermənistanın Rusiyadan iqtisadi asılılığı da göz qabağındadır. Ermənistan-Rusiya ticarət dövriyyəsi böyük sürətlə artır. Ötən il ticarət dövriyyəsi 7 milyard dollardan artıq olmuşdu, bu il isə ikiqat artması gözlənilir. Nəzərə alsaq ki, ABŞ-ın və Avropa İttifaqının birlikdə Ermənistanın ticarət dövriyyəsinə payı 6-7 faizdən artıq deyil, bu vəziyyətdən Rusiyanın istifadə etmək imkanları böyükdür. Rusiyanın Ermənistana iqtisadi sanksiyalar tətbiq etməsi onun iqtisadiyyatına çox ağır zərbə vurur. Ermənistandan Rusiyaya işləməyə gedən 800 minə yaxın erməni vətəndaş var. Bu, hər il orta hesabla öz vətənlərinə onların 4 milyard dollar pul göndərməsi deməkdir. Bu da çox böyük rəqəmdir və həmin ermənilərin Rusiyadan geri qaytarılması Ermənistan üçün çox ciddi problemlər yarada bilər. Ermənistanın mühüm sənaye, enerji müəssisələri Rusiyaya məxsusdur, yaxud Rusiya tərəfindən icarəyə götürülüb. Bu da çox ciddi amildir. Rusiyadan ucuz qaz alır. Dünyada heç bir dövlət belə ucuz qazı Ermənistana satmaq fikrində deyil. Hətta İran da qazını Ermənistana Rusiyadan baha qiymətə təklif edir. Baha qaz Ermənistan üçün əla-

və problemlər yarada bilər. Yeni Rusiyanın Ermənistana təzyiq imkanları həddən artıq çoxdur və o, hələ bu imkanlardan istifadə etmək istəmir. Çünki ikinci cəbhəni açmaq istəyində deyil”.

Ekspert vurğuladı ki, ancaq Rusiya-Ukrayna müharibəsi yekunlaşmaq üzrədir, tamamilə mümkündür 2025-ci ilin əvvəllərində müəyyən razılaşma əldə olunsun. Bu razılaşma çox güman ki, Moskvanın istəklərinə uyğun olacaq. Bundan sonra Rusiyanın Ermənistanla ciddi şəkildə məşğul olmaq imkanı yaranacaq: “Bu vəziyyətdə Ermənistanı Avropa İttifaqının

hansısa mülki missiyası təbiidir ki, qoruya bilməz. Rusiya çox güman heç hərbi müdaxiləyə də əl atmayacaq. Əlində olan rıçaqların bəzilərindən istifadə edib Ermənistan hakimiyyətini dəyişməyə cəhd göstərəcək və böyük ehtimalla istəyinə nail olacaq. Sadəcə, hələlik Paşinyandan daha nüfuzlu adam yoxdur. Rusiyanın yəqin əsas işi belə bir adamı ortaya çıxarmaqdan ibarət olacaq. Paşinyanın bundan sonra uzun müddət hakimiyyətdə qalması hesab edirəm mümkünsüzdür. Rusiya yəqin hərbi müdaxilə yolunu yox, Paşinyanı dəyişmək yolunu seçəcək”.

□ **Əlibar SEYİDAĞA,**
“Yeni Müsavat”

NASA və İsa arasında

Zamin Hacı
zaminhaci@gmail.com

Gürcüstanda azərbaycanlılar yaşayan kənddə toy-da dava düşüb, 7 nəfər bıçaqlanıb. Bunlardan biri qonşu kənddən imiş. Yeni soydaşlarımız orada regional və geopolitik məsələləri hərtərəfli həll etməkdədir. Təzəlikcə parlament seçkisi olmuşdur, lakin müxalifət mandatlarını tullaşmışdır. Prezident Züriyevli parlament seçkisinin nəticəsini tanımaqdan imtina etmişdir. Hər gün Tiflisdə etiraz aksiyaları keçirilir. Qabaqdan prezident seçkisi gəlir, hələ onda daha çox qırğın-qiyamət olacaq. Bizimkilərsə belə siyasi işlərə qarışmır, başlarını aşağı salıb bıçaqlaşır.

Düzgün siyasət elə budur. Milli deputatımız Zahid müəllim buna görə sərhədlərin bağlı qalmasına haqq qazandırır - açıq qoysaq gör oradan nə qədər əli bıçaqlı gələcəkdir.

Sözləşib, toy olan kəndin ismi-şərifli də mənə olduqca mənalı və xoş gəldi: Dəllər. Bunu həm Koroğlunun dəliləri, həm də "orada toya getmə, dələrlər" anlamında başa düşməliyik. Yeni məsələnin qoyuluşuna baxmaq lazımdır. İnsan gerek soykökünü unutmasın.

Belə iftixarlı işlər çoxdur. Dünyanın birinə də rast gəldim. Yazmışdılar ki, cəlilabadlı gənc NASA-da çalışır.

Həqiqətən qürur duyulası adamdır. Cəlilabaddan NASA-ya gedib çıxmaq elə asan iş deyil ki? Arada Hacıqabuldan keçməlisən, Qobustan yolundan gəlməlisən, bunun Bibiheybəti, "Dvadsatı"sı var... Üstəlik, həmyerlimiz geofizikdir. Oxuduğu, öyrəndiyi yerlərin siyahısını da vermişdilər, saydıqca qurtarmırdı: ABŞ elə gəldi, Çin belə gətirdi, Fulbrayt təqaüdü, nə bilim, Almaniyə-filan... Yazının içində NASA-dan, Şanxaydan çoxlu fotolar verilmişdi, ancaq bir şəkil xüsusilə diqqət cəlb edirdi. Bu, 2024-cü ilin martında AMEA prezidenti İsa Həbibbəyli müəllimin bu gəncə bağışladığı "İlin gənc alimi" diplomu idi. Xəbər elə bu diplomun fotosu ilə də bitirdi.

Gözdürmə? Əlbəttə. Yəne yuxarıda yazdığım marşrutdakı kimi, NASA-dan başlayırsan, ortada Şanxay rəsədxanasına girirsən, arada Yer geofizikasını qurdalayırırsan, lap axırda, akkord olaraq qənşərinə AMEA-dan verilən diplom çıxır. Elə bil şahplov yeyib üstündən "Napoleon" tortu ilə çay içirsən. Ya da, nə bilim, "Lider-kola" ilə 21 illik "Qlenfiddix" viskisini qarışdırırsan, cız-bızla vurursan bədəne.

Təbii ki, o diplomu müxbir özü tapıb ortaya çıxarmayıb, alim verib, deyib bunun şəklini də qoy ora, oxuculara maraqlı olsun. Atam-qərdeşim, sən axırda bəzi saxta ginekoloqların kabinetdə divardan asdığı, beynəlxalq-siyasi-sosial-hüquqi "Qanun naminə" qəzetinin "Elimizin işıqlı gözü" diplomuna ehtiyac duyacaqsansa, NASA-nı neyirsən? NASA hara, İsa hara? Nəse, Allah köməyin olsun. Mən gedim bir az əziz dostum, bəstəkar Firudin Allahverdi-nin bəstələdiyi "Cəlilabad oğlanları" mahnısını dinləyim: "Yeyib-içib, gəzərlər, Cəlilabad oğlanları, Yaxşı da şot verərlər, Cəlilabad oğlanları". AMEA, NASA informasiyalarının üstündən yaxşı gedir. Arxa fon müziyi kimi də olar.

Elmi xəbərlərimiz çoxdur. Bugünlərdə bir nəfər yoldaşı xaricdə qaçaqmalçılıq, qızıl alveri üstündə yaxalamışdılar. Səfirliyimizdə hərbi attaşe işləyirmiş, yəqin qızilları hərbi məqsədlə gətirib tank alacaqmış - vətəndaşlarımız haqda pis fikrə düşə bilmərik. Xəbərin elmi dəyəri isə budur ki, həmin attaşe akademik Qərib müəllimin doğmaca qərdeşiymiş. Qərib müəllim əski Torpaq Komitəmizin müdiri və uyğun olaraq YAP Yasamal şöbəsində Metro Tağının müavini işində çalışmışdır (gördüyünüz kimi, adam hərtərəfli torpaq adamıdır). Elə qızıl da haradan çıxır? Ay sağ ol: torpaqdan.

Son olaraq bildirirəm ki, mən özüm də torpaq adamıyam, bunun mənasını tapana 7 kilo qızıl diplomu verəcəyəm.

P.S. Açıq, oxucularımız yüksək intellektə malikdir, qorxdum tapalar, qızilları elimizdən gedə, düzgün cavabı yazıram: "zamin" sözünün ərəbcə anlamı "torpaq"dır.

Benilüks ölkələrinin parlamentləri son bir ayda Azərbaycana qarşı yeni cəbhə açıb. 2024-cü il oktyabrın 10-da Niderland Parlamentinin Nümayəndələr Palatası tərəfindən Azərbaycan əleyhinə birtərəfli və qərəzli iki qətnamə qəbul edilib, bu ölkənin xarici işlər naziri qətnamələrə dəstək verib.

Ümumiyyətlə, Niderland parlamentində 2020-ci ilin oktyabrından 2024-cü il ərzində Azərbaycan əleyhinə 27-dən çox tərribat xarakterli qətnamə qəbul edilib. Bugünlərdə isə Belçika və Lüksemburq parlamentləri Azərbaycana qarşı qərəzli bəyanatlar qəbul edib. Lüksemburq Deputatlar Palatası "Azərbaycan hakimiyyətinin deputatların və vətəndaş cəmiyyəti nümayəndələrinin söz azadlığına qarşı tətbiq etdiyi sanksiyalarını pisləyən" qətnamə qəbul edib. Lüksemburqlu "palataçılar" Azərbaycana qarşı qətnamə məntiqinə köklənərkən, eyni zamanda 2024-cü il fevralın 7-də ölkəmizdə keçirilən növbədənəkar Prezident seçkilərinin də üzərində dayanıblar. Daha doğrusu, seçki ilə bağlı ATƏT-in qərəzli yekun rəyinə istinad ediblər. Sən demə, proses siyasi alternativlər olmadan, məhdud və kritik səs təzyiqi şəraitində keçirilibmiş, Azərbaycan hakimiyyəti vətəndaş cəmiyyəti fəalları, siyasi müxalifətə və müstəqil mediaya təzyiqləri artıraraq qorxu mühiti yaradırmış.

Lüksemburq parlamentinin bu siyasi aksiyası həmin ölkənin parlamentinin siyasi avantürə meydanına çevrildiyini göstərir. Lüksemburq dünyada cırdan dövlətlər sırasında olan dövlətdir. Fransanın ərazisində yerləşir, dövlət dili də fransız dilidir. Bir sözlə, Fransanın himayəsi altındadır. Ona görə də bu cür qərəzli qətnamənin qəbul olunması gözlənilməz deyildi və haradan qaynaqlandığı çıpaqlığı ilə görünməkdədir. Həmçinin Belçikanın Federal, Flaman, Valon və Brüssel parlamentlərinin 20 üzvü bəyanat verib. Bəyanatda üç əsas tələb səslənib: Azərbaycanda saxlanılan erməni "hərbi əsirlər"in azad edilməsi; Dağlıq Qarabağın erməni mədəni irsini qorumaq; Azərbaycan qoşunlarını Ermənistanın "işğal olunmuş ərazisindən çıxarmaq", eləcə də Azərbaycanın Ermənistanla qarşı hər hansı "təcavüzünü" dayandırmaq. Bu absurd çağırışı Belçikanın 6 partiyası dəstəkləyib.

Ümumiyyətlə, Belçika, Lüksemburq və Niderland parlamentləri son vaxtlar Azərbaycana qarşı qərəzli

Benilüks ölkələrdən ard-arda anti-Azərbaycan qərarları

Niderland, Belçika, hətta cırdan Lüksemburq da ağır verməyə başlayıb və xəritədə yerini bilmədikləri "Dağlıq Qarabağ"dan danışılar - burada diplomatik korpusların məsuliyyəti də var...

qərarlar qəbul etməkdə yarışırlar. Sözügedən qətnamələr yalnız Benilüks ölkələrinin qərəzli mövqeyinin göstəricisi deyil. Məsələ, bütövlükdə, "köhnə qitə"nin və Qərbin erməniperəstlik təəssübü ilə bağlıdır. Fransa başda olmaqla, kollektiv Qərbin bəzi dairələrinin, müxtəlif şəxslərin nümayiş etdirdikləri erməniperəst yanaşma Cənubi Qafqazda sülh və sabitliyin yaradılması söylərinə maneçilik törədir. Bu, mövqe erməni avantürizmini körükləyir, Ermənistanın illüziya bataqlığında yerini daha da möhkəmləndirir. Ekspertlərə görə, bunun səbəblərindən biri də Azərbaycan Xarici İşlər Nazirliyi və həmin ölkələrdəki səfirliklərin zəif fəaliyyətidir. Səfirliklər həmin ölkələrin mediasında daha çox çıxışlar etməlidir, Azərbaycanda baş verən prosesləri həmin dövlətlərin hakimiyyət orqanlarına və ictimaiyyətinə çatdırmaqda tənbellik edirlər.

Dilare Əliyeva adına Azərbaycan Qadın Hüquqlarını Müdafiə Cəmiyyətinin sədri Novella Cəfəroğlu "Yeni Məşavət"ə qeyd etdi ki, Azərbaycan COP29 konfransını təşkil etməklə nə qədər güclü olduğu bir daha dünyaya nümayiş etdirdi. Hüquq müdafiəçisinin sözlərinə görə, Azərbaycanın siyasi arenaya çevrildiyini görən Qərb isə bu realıqları həzm edə bilmir: "Bu gün Bakı global siyasətdə rol almaqdadır və bu da ermənilərlə yanaşı havadar-

Demokratiya və İnsan Hüquqları Komitəsinin sədri Çingiz Qənizadə isə vurğuladı ki, qətnamələr hüquqi sənəd deyil və heç bir mahiyyət kəsb etmir: "Lüksemburq Bakının bir məhəlləsi boyda ölkədir və özünün müstəqil siyasəti yoxdur, Fransanın sifarişlərini yerinə yetirir. Niderland da qərəzinə əl çəkmir və COP29-da iştirakla bağlı mövqeyi bir daha bizdə əminlik yaratdı. Belçikanın addımları isə anlaşılmazdır və Avropa Birliyinin, NATO-nun mənzil qərarı olan dövlət balansını qorumaq, obyektiv yanaşmalıdır. Əfsus ki, insan haqlarının vəziyyəti haqda qətnamələr qəbul edildə həbsdə olan separatçıları da bu cərgəyə qoyurlar. Onlar hansı əsasla "siyasi məhbus" adlana bilər? Biz nə qədər faktlar ortaya qoysaq da, Avropa təsisatlarının qərəzi dəyişməyəcək". Ç.Qənizadə bildirdi ki, səfirlərin fəal olması vacibdir, amma bəzi ölkələrin parlamentləri qarşılıqlı olaraq bu qətnaməni qəbul etməyi hədəf qoyubsa, onu əngəlləmək mümkün olmayacaq: "Azərbaycan dövlətinə qirkin bir hücum edilməkdədir və COP29-dan sonra da bu prosesin davam edəcəyi gözlənilən idi. Antiterror əməliyyatından sonra bəzi Qərb dairələrinin kampaniya və silsilə şəkildə üzərimizə gəlməsi göstərir ki, burada bir mərkəzin təlimatı var".

□ **Emil SALAMOĞLU,**
"Yeni Məşavət"

“Afrika geniş coğrafiyası və zəngin yeraltı təbii sərvətləri ilə hər zaman böyük güclər arasında geoiqtisadi mübarizənin mərkəzlərindən biri olub. Qitə üzərində bu gün də Fransa, ABŞ, Böyük Britaniya, Çin, Türkiyə və Rusiya kimi böyük dövlətlər müxtəlif yanaşmalar fonunda hakimiyyət üzərində iddialarını nümayiş etdirirlər. Azərbaycanın da Afrika ölkələri ilə siyasi əlaqələri son illərdə əhəmiyyətli dərəcədə inkişaf etməkdədir. Qoşulmama

Putindən mesaj: “Birlikdə hərəkət etməliyik”

Rusiya prezidenti Vladimir Putin MDB ölkələrinin kəşfiyyat və təhlükəsizlik xidmətləri arasında konstruktiv əməkdaşlığın bugünkü geosiyasi gərginlikdə zərurət olduğunu deyib.

Teleqraf.com xəbər verir ki, o, bu barədə MDB ölkələrinin təhlükəsizlik və kəşfiyyat xidmətləri rəhbərlərinin Moskvada keçirilən sessiyasının iştirakçılarına ünvanladığı müraciətində bildirib.

“MDB və qonşu regionlar daxilində sabitliyin pozulmasına yol verməmək vacibdir. Bunun üçün əvvəlki kimi kollektiv təhlükəsizliyə hər hansı neqativ tendensiya və potensial təhlükə müəyyən edilməlidir”, - Putin vurğulayıb.

Rusiya prezidentinin sözlərinə görə, təhlükəsizliyin gücləndirilməsi üçün kəşfiyyat xidmətləri təhdidləri öyrənməklə yanaşı, bunların inkişafını proqnozlaşdırmalı, məlumat və iş təcrübəsi mübadiləsi aparmalıdır: “Əminəm ki, bu məsləhətləşmə dövlətlərimiz və xalqlarımızın əməkdaşlığının dərinləşməsi üçün əlamətdar mərhələ olacaq, MDB məkanında sülh və təhlükəsizliyin möhkəmləndirilməsinə xidmət edəcək”.

Putinin fikrincə, belə görüşlər kəskin, aktual, peşəkar məsələləri müzakirə etməyə, MDB ölkələrini daxili və xarici təhlükələrdən qorumaq üçün həll yollarını birgə işləyib hazırlamağa, cari çağırışlar fonunda kəşfiyyat xidmətləri arasında əməkdaşlığın yeni forma və mexanizmlərini qurmağa imkan verir.

“Hər zaman can Azərbaycanın yanında” - Yaşar Gülər

Türkiyə daim dostlarının yanındadır. Bu çərçivədə, ilk növbədə, can qardaşımız Azərbaycanın hər zaman yanında olduq və olmağa davam edirik.

“Report” xəbər verir ki, bunu Türkiyənin milli müdafiə naziri Yaşar Gülər nazirliyin 2025-ci il büdcəsinin müzakirə edildiyi TBMM Plan və Büdcə Komissiyasında qurumun fəaliyyətləri ilə bağlı təqdimat keçirərkən deyib.

Nazir Qafqazda regional sülh və sabitliyin Azərbaycan-Ermənistan arasında imzalanacaq hərtərəfli sülh müqaviləsi ilə təmin olunacağını vurğulayıb.

“Bu məsələdə iki ölkənin göstərdiyi səyləri və son dövrdə əldə etdikləri irəliləyişi məmnuniyyətlə qarşılayırıq. Bundan sonra da “Bir millət, iki dövlət” anlayışı ilə hər zaman can Azərbaycanın yanında olacağıq”, - Y. Gülər qeyd edib.

QAI ikinci beynəlxalq konfransa hazırlaşır

51 ölkədən 100-dən çox xarici iştirakçının qatılacağı gözlənilir

Dekabrın 5-6-da Qərbi Azərbaycan İcmasının “Qayıdış hüququ - Ermənistandan zorla çıxarılan azərbaycanlılar üçün ədalət təşviqi” mövzusunda ikinci beynəlxalq konfransı keçiriləcək.

Qərbi azərbaycanlıların başlarına gələn və onların qayıdış hüququnun diqqət mərkəzində olacağı tədbirə 51 ölkədən 100-dən çox xarici iştirakçının qatılacağı gözlənilir.

Tədbirdə qərbi azərbaycanlıların Ermənistandan zorla çıxarılmasının tarixi, onların qayıdış hüququnun əsasları, mədəni irsinin bərpası və bu sahədə diplomatik səylər müzakirə ediləcək.

Dekabrın 6-da isə tədbirin zəngin proqrama malik mədəni hissəsi baş tutacaq.

Qeyd edək ki, dekabrın 5-i qərbi azərbaycanlıların 1987-1991-ci il deportasiyasının anım günüdür. Sözügedən günlə bağlı ötən il də analoji beynəlxalq konfrans keçirilib. O vaxt “Ermənistandan didərgin salınmış azərbaycanlıların təhlükəsiz şəkildə və ləyaqətlə geri qayıdışını təmin etmək: qlobal kontekst və ədalətli həll” mövzusunda həsr olunan beynəlxalq konfransda 44 ölkədən 100-dən çox nümayəndə iştirak etmişdi.

Bakının “Qara qitə” siyasətinin şifrələri

Bu qitə ölkələri ilə ticarət dövriyyəsi son bir ildə rekord həddə artıb; Bakı planetin “resurs anbarı”nda öz mövqeyini möhkəmləndirir

Azərbaycanın son 30 ildə xarici siyasət prioritetləri praktiki olaraq dəyişməyib. Ərazi bütövlüyünün bərpası, ölkənin müstəqilliyinin möhkəmləndirilməsi, möhkəm regional iqtisadi tərəfdaşlıqların inkişafı, eləcə də çoxtərəfli siyasət ölkənin xarici siyasət strategiyasında prioritet olaraq qalır. Bu mənada rəsmi Bakının Afrika ölkələri ilə münasibətlərinin inkişafına xüsusi diqqət yetirməsi siyasi konyukturanın yox, ardıcıl və məqsədyönlü fəaliyyətin məntiqi nəticəsidir.

Uzun illər Qərbin amansız istismarına məruz qalan “Qara qitə” ölkələrinin “soyuq müharibə”nin başa çatmasından sonra geosiyasi arenada çəkisinin artması Bakının kontinentlə siyasi-iqtisadi əlaqələrinin yaranmasına və inkişaf etdirilməsinə təkan verir.

Azərbaycanın son illər Afrika qitəsi ilə uğurlu əməkdaşlığı diqqət çəkir. Bu qitə ölkələri ilə ticarət dövriyyəsi son bir ildə rekord həddə - 5 dəfə artaraq 2024-cü ilin yanvar-iyul aylarında 248 milyon dollara çatıb. Hazırkı mərhələdə bu nəticə Azərbaycanın karbohidrogenlərinin Tunisə ixracının artması hesabına əldə edilib. Ötən yeddi ayda bu ərəb ölkəsinə 256,4 min ton

neft və neft məhsulları tədarük edilib. Nəticədə Tunis Şimali Afrikada Azərbaycanın əsas ticarət tərəfdaşına çevrilib.

Bu ilin aprelində Azərbaycan Konqo ilə Congolaise de Raffinage neft emalı zavodunun təkmilləşdirilməsi və genişləndirilməsi şərtləri haqqında saziş imzalayıb. Afrikanın Aralıq dənizinin əsas ölkələri olan Misir və Əlcəzairlə də əməkdaşlıq artmaqdadır. Mövzuya diqqət edən Haqqın.az saytı təhlil yazısında qeyd edir ki, bu təvazökar rəqəm çox ciddi perspektivlərə yol açır.

Azərbaycanın Afrika, Şərqi Asiya və Cənubi Amerikanın geniş ərazilərinə daxil olması böyük proqnoz potensialına malikdir. Birincisi, Bakı əslində planetin “resurs anbarı” olan ölkələrdə öz mövqeyini möhkəmləndirir. Böyük qloballaşma dünyasına yenidən qədəm qoyan bu regionlara və ölkələrə təsir etmək üçün çox sərt rəqabət artıq baş verir.

Bir qayda olaraq, “birinci dərəcəli dövlətlər” - ABŞ, Fransa, Böyük Britaniya artıq çoxdan oradadır. Çin də eyni paradigmadə fəaliyyət göstərir, o cümlədən Rusiya da “sovet beynəlmiləliyyəti” ənənələrinin qalıqların-

dan istifadə edərək bu regionlara qayıtmağı hədəfləyib.

Azərbaycan bu kimi nəhəng dövlətlərlə Afrikada iqtisadi mövqelərini gücləndirməkdən çəkinmir. Bakının Afrika ölkələri ilə uğurlu əməkdaşlığının əsasları Azərbaycanın Qoşulmama Hərəkatına sədrliyi dövründə qoyulub.

Azərbaycan Avrasiya regionunun bir sıra ölkələri kimi Afrika ölkələri ilə də bir sıra iqtisadi sektorlar üzrə əməkdaşlığı dərinləşdirə bilər. Eyni zamanda xüsusən də Bakının əsas iqtisadi tərəfdaşları - Rusiya, Türkiyə, Çin və Fars körfəzinin ərəb ölkələri artıq Afrikada kifayət qədər fəal olduqları üçün Azərbaycan şirkətləri karbohidrogen yataqlarının işlənməsində və mədən layihələrində iştirak edə bilərlər.

Ekspertlərə görə, Prezident İlham Əliyevin COP29 çərçivəsində Afrika ölkələri liderlərinə olan xüsusi diqqət də bu gələcək əməkdaşlığın perspektivi kimi izah edilməlidir.

Milli Məclisin deputatı, Ana Vətən Partiyasının sədr müavini Günay Ağamalı Azərbaycanın Afrika ölkələri ilə də yaxın əlaqələr qurduğunu və bunun əhəmiyyətinin çox yüksək olduğunu söylədi:

Hərəkəti çərçivəsində qitə dövlətləri ilə dərinləşən münasibətlər, COP29 çərçivəsində yeni inkişaf müstəvisinə keçid etdi. Bu əlaqələr bir sıra sahələrdə, xüsusilə iqtisadi, siyasi və mədəni sferada özünü daha qabarıq şəkildə göstərir. Azərbaycan Afrika ölkələri ilə diplomatik əlaqələrini genişləndirir. Rəsmi Bakı Afrika İttifaqı ilə əməkdaşlığı təşviq edir və BMT başda olmaqla, beynəlxalq təşkilatlarda qitə dövlətlərinin maraqlarını müdafiə edir. Eyni zamanda müxtəlif beynəlxalq platformalarda Afrikanın inkişafına yönəlmiş layihələrdə fəallıq nümayiş etdirir. Bununla yanaşı, rəsmi Bakı Afrika dövlətləri ilə ticari əlaqələrin genişləndirilməsində maraqlı olduğunu göstərərək neft və qaz istehsalı sahəsindəki təcrübəsini bölüşür və energetika sahəsində əməkdaşlığı daha da artırır. Ölkəmiz Afrikada mədəniyyət və təhsil sahəsində mühüm işlər görür, müxtəlif proqramlar vasitəsilə zəngin mədəni irsimizi tanıtmışa çalışır. Bu sahələrdə görülmüş işlər Azərbaycanla Afrika ölkələri arasındakı münasibətlərin daha da inkişaf etməsinə xidmət edir”.

□ Cavanşir ABBASLI, “Yeni Müsavat”

Noyabrın 26-da Milli Məclisdə hökumətin iştirakı ilə 2025-ci ilin dövlət büdcəsinin müzakirəsi davam etdirildi.

Milli Məclisin Elm və təhsil komitəsinin sədri Anar İsgəndərov bildirdi ki, 2025-ci il üzrə təhsil xərclərinə 4946,1 milyon manat vəsait proqnozlaşdırılır: “Bu rəqəm 2024-cü ilə müqayisədə 395,7 milyon manat, 2023-cü ilin icrası ilə müqayisədə isə 821,2 milyon manat çoxdur. Bu məbləğin dövlət büdcəsi xərclərinin tərkibində xüsusi çəkisi 12 faizdir. Təhsil xərcləri üçün ayrılmış vəsaitin 2347,6 milyon manatı ümumi təhsil xərclərinə, 750,7 milyon manatı ali təhsil və dövlət sifarişləri ilə ali təhsilin maliyyələşdirilməsinə, 467,5 milyon manatı məktəbəqədər təhsil xərclərinə, 104,9 milyon manatı və orta ixtisas təhsili xərclərinə, 82,2 milyon manatı peşə təhsili xərclərinə, 85,7 milyon manatı məktəbdənkənar təhsil müəssisələrinin (idman məktəbləri və s.) xərclərinə, 28,3 milyon manatı əlavə təhsil və tətbiqi tədqiqatlara, 1079,3 milyon manatı təhsil sahəsində digər müəssisə və tədbirlərlə bağlı xərclərə yönəldilməsi üçün nəzərdə tutulub. 2022-2026-cı illər ərzində 137 min nəfər müəllimin sertifikatlaşma proqramında iştirakı və uğur qazanan heyətin diferensial əmək haqqı sisteminə cəlb olunması təmin olunacaqdır. Bu məqsəd üçün 2025-ci ilin dövlət büdcəsi layihəsində 154,4 milyon manat vəsait nəzərdə tutulub”.

komitə sədri qeyd etdi ki, sertifikatlaşdırma imtahanlarında əsas məqsəd müəllim nüfuzunu qaldırmaq və savad baxımından tələbləri ödəyə bilməyənlərin məktəbdən uzaqlaşdırılmasına xidmət edir: “2025-ci ildə əhalinin azmənatlı təbəqəsinin ali təhsilə əlçatanlığını daha da artırmaq və ali təhsilin əhatə dairəsini genişləndirmək məqsədilə təhsil tələbə kəndinin verilməsi üçün növbəti ilin dövlət büdcəsində 8,0 milyon manat nəzərdə tutulub. Bu barədə bir neçə cümlə demək istəyirəm. Sadəcə düşünürəm ki, ödəniş ödəyə bilməyən tələbəyə kredit verilməlidir. Çünki müəllimlərin əksəriyyəti ehtiyacı olanlardır”.

Deputat Ceyhun Məmmədov elmi dərəcələrə görə verilən vəsaitin artırılmasını təklif etdi: “Hazırda bu məbləğ fəlsəfə doktorları üçün 60, elmlər doktorları üçün 100 manatdır. Elm və Təhsil Nazirliyinin məlumatına əsasən, bu məsələ ilə bağlı yeni mexanizmlər təbiiq olunacaq. Əgər belə plan varsa, onun sürətləndirilməsini, vəsaitin az da olsa artırılmasını təklif edirəm”. C.Məmmədov bildirdi ki, əksər ərazilərdə məktəblərdə ciddi şagird sıxlığı müşahidə olunur: “Rəsmi açıqlamalara əsasən xərclərin optimal-

2025-ci ilin dövlət büdcəsi birinci oxunuşdan keçdi

Deputatlar seçiciləri narahat edən problemləri qaldırdılar

laşdırılması məqsədilə təxminən 4400 məktəbdən 1500 məktəbin bağlanması planlaşdırılır. Düşünürəm ki, məktəb həm də ideoloji və mədəni məsələdir. Eyni zamanda bu məsələ kəndlərin sürətli boşalmasına aparıb çıxaracaq”.

Deputat Əli Məsimli 2025-ci ilin büdcəsini müsbət qiymətləndirdiyini söylədi. Eyni zamanda büdcə zərfini əhatə edən 2025-2028-ci illərə dair bir sıra fikirlərini hökumət üzvlərinin nəzərinə çatdırdı. Qeyd etdi ki, müharibədən sonra 2021-ci ilə müqayisədə 2024-cü ildə büdcə gəlirləri 10 milyard manat, büdcə xərcləri isə 14 milyard manat artıb: “2025-ci ilə müqayisədə 2028-ci ildə isə büdcə gəlirlərinin cəmi 1,5 milyard manat, xərclərinin isə 1 milyard manat artacağı gözlənilir. Ölkəmizin hərbi-müdafiə qabiliyyətinin və təhlükəsizliyinin gücləndirilməsi hələ xeyli müddət prioritet olaraq aktuallığını saxlayacaq. Bu, növbəti illərdə 2025-ci ilin büdcəsində nəzərdə tutulduğundan daha çox vəsait ayrılmasını zəruri edəcək. Neft hasilatının və neft gəlirlərinin azalmağa başladığı hazırkı mərhələdə büdcəmizi potensialımıza layiq səviyyədə dayanıqlı saxlamaqdan ötrü, Neft Fondu ilə yanaşı əlavə mənbələr də tapmalıyıq. Bunun iqtisadi əsası daha möhkəm olan yolu, artım temperlərimizi global artımla müqayisədə

yox, inkişaf etməkdə olan ölkələrin orta artım göstəricisi səviyyəsinə çatdırmaq, yeni 5 faizdən yüksək artım tempiyə nail olub, ona davamlı xarakter verməkdir. Bu, çətin iş olsa da, bu ilin 10 ayının nəticələri göstərir ki, Azərbaycanın buna potensialı var. Sürətlənmiş artım trayektoriyasına çıxmağımıza davamlı xarakter verməkdən ötrü, islahatların dərinləşdirmək yolu ilə iqtisadi potensialımızdan istifadənin səmərəliliyini artırmaq ən optimal yoldur”.

Deputat Əziz Ələkbərli bildirdi ki, bu, ərazilərimizin 30 illik işğaldan azad olunmasından sonrakı 5-ci dövlət büdcəsidir. O dedi ki, büdcə sənədinin qəbuluna səs verəcək. Deputat ardınca deputatı olduğu Saatlı rayonu sakinlərinin bir xahişini də baş nazirin diqqətinə çatdırdı: “Saatlı rayonu Aran bölgəsində yerləşir və bir sıra təbii-coğrafi çətinliklərlə üzləşir. Məsələn, əhali suvarma suyu sandan əziyyət çəkir - amma bu, ötürşür, kəndlərin bir hissəsi hələ də içməli suyu arxadan, kanaldan götürür - bunu da müvəqqəti ötürdürmək olar, Saatlı rayonunda istehsal müəssisələri yox dərəcəsinədədir və iş yerləri məhduddur - hələlik bu da ötürşür. Amma Saatlı rayonu kəndlərinin hər dördü birinin qazı yoxdur - bunu heç cür ötürdürmək olmur. Mən hər il büdcə müzakirəsində bu məsələni qaldırıram, lakin heç bir hərəkət yoxdur.

SOCAR-ın prezidentinin məsələ ilə bağlı bugünlərdə imzaladığı cavab məktubundan aydın oldu ki, 2025-2030-cu illərdə Saatlı rayonunun qazsız 11 kəndindən ancaq 1 kəndə qaz çəkilib, digər 10 kəndə isə 2030-cu ilə qədər qaz çəkilməyəcək. Səbəb də odur ki, Saatlının qazsız kəndləri də daxil olmaqla, 1 yanvar 2025-ci il tarixinə ölkə ərazisində qazla təmin olunmayan 899 kəndə qaz çəkilişi iqtisadi cəhətdən səmərəsizdir. Əvvəla, başqa rayonları deyə bilmərəm, amma Saatlı rayonundakı qazsız kəndlərin hamısı bir-birinin yanındadır, tam düzənlik ərazidir, qaz magistral xətləri bəzi qazsız kəndlərin lap qırağından keçir. Belə olan surətdə bu kəndlərə qaz çəkilişi hansı əsasla görə “iqtisadi cəhətdən səmərəsiz” sayılır? İkincisi, cənab Prezidentin xüsusi qayğı və diqqəti ilə dövlət büdcəsinin önəmli bir hissəsinin sosial sahəyə yönəldiyi bir ölkədə əhalinin sosial vəziyyətinin yaxşılaşdırılması haqçandan iqtisadi səmərə ilə ölçülür? Xahiş edirəm bu məsələ diqqət mərkəzində saxlansın və mən də gələn il büdcə müzakirəsində bu məsələni 4-cü dəfə qaldırmaq məcburiyyətində qalmayım”.

Milli Məclisin Müdafiə, təhlükəsizlik və korrupsiyaya qarşı mübarizə komitəsinin sədri Arzu Nağıyev bildirdi ki, 2025-ci ilin əsas

xərcləri arasında ölkəmizin hərbi potensialının gücləndirilməsi, təhlükəsizliyin təmin edilməsi, dövlət sərhədlərinin qorunması, Qarabağ və Şərqi Zəngəzurun bərpası “Azərbaycan Respublikasının 2025-ci il Dövlət büdcəsi haqqında” qanun layihəsində ən mühüm istiqamətlərdən biri kimi nəzərdə tutulub: “Qeyd edildiyi kimi, qanun layihəsində müdafiə və milli təhlükəsizliyə ayrılan vəsaitin 8,4 milyard manata çatdırılması nəzərdə tutulur ki, bu da 2024-cü ilə müqayisədə 1,3 milyard manat çoxdur. Bu xərclərin maliyyələşdirilməsi Azərbaycan Dövlət Neft Fondundan dövlət büdcəsinə transfertin 1 milyard 700 milyon manat artırılması hesabına təmin ediləcək. İctimaiyyətin də maraqlarını nəzərə alaraq bir sıra rəqəmləri səsləndirmək istəyirəm ki, həmin xərclər aşağıdakı kimi bölüşdürülməsi nəzərdə tutulur:

müdafiə qüvvələri - 2 665 277 196,0;
 milli təhlükəsizlik - 467 917 873,0;
 sərhəd xidməti - 540 314 143,0;
 O cümlədən müdafiə və milli təhlükəsizlik sahəsində tətbiqi tədqiqatlar - 5 359 711,0;
 müdafiə və milli təhlükəsizlik sahəsinə aid edilən digər fəaliyyətlər - 4 717 428 673,0
 Müdafiə və xüsusi xidmət, hüquq-mühafizə orqanlarında şəxsi heyətin

tam komplektləşdirilməsi, həmin orqanların maddi-texniki təminatının yaxşılaşdırılması, işğaldan azad olunmuş ərazilərdə müdafiə, hüquq mühafizə orqanlarının müvafiq xidmətlərinin təşkili ilə bağlı məsələlər də layihədə nəzərə alınıb. Eyni zamanda kirayə götürülmüş yaşayış sahəsinə görə yaşayış yeri olmayan hərbi qulluqçulara - ehtiyatda və istefada olan hərbi qulluqçular da nəzərə alınmaqla - ödənilən pul kompensasiyası üçün 2025-ci ilin dövlət büdcəsində 15,0 milyon manat, 20 il və daha çox xidmət etmiş, işləyən və ehtiyatda olan hərbi qulluqçuların mənzillə təmin olunması zəruri xərclərin maliyyə təminatı üçün 35,0 milyon manat məbləğində vəsaitin nəzər-

də tutulması da sevindirici və müsbət haldır”.

Deputat Səyyad Aran İmişlidə vaxtilə başlanan, amma başa çatdırılmayan kanalizasiya xəttinin çəkilişi məsələsinə hökumətin diqqətini çəkməyə çalışdı. Bildirdi ki, 2014-cü ildən işlərin yarımçıq qalması nəticəsində dövlətin ayırdığı vəsait də yoxa çıxıb, yaxud işlərin davamında əlavə vəsaitlər tələb olunacaq.

S.Aran İmişli və ətraf 3 rayonun 410 minlik əhalisinin lor həkiminə ehtiyacının olduğunu söylədi. Həmçinin yol problemindən danışdı. Daha sonra bildirdi ki, İmişli və Saatlının bəzi kəndləri hələ də qazsızdır: “A kişi, qurtarın da bunları! Qazlaşmanı yekunlaşdırın, qarşısından da bir yağlı “5” yazın! Niyə qonşu kəndi qazlaşdırırsınız, digərini yox?”

S.Aran sonda müharibə veteranları ilə bağlı məsələyə də diqqət çəkdi: “Sanki qəsdən edirlər ki, camaat narazı qalsın. Müharibə iştirakçılarına verilən 80 manat məsələsi ayıb-dan-ayıbdır. Bizim qəhrəman oğullarımıza niyə bu məbləğdə vəsait verilir? Qazilər üstümüzə gəlirlər”.

Milli Məclisin plenar iclasında hökumətin iştirakı ilə iki gün davam edən müzakirələrdən sonra 2025-ci ilin dövlət büdcəsi haqqında qanun layihəsi ilk oxunuşda təsdiqləndi.

□ **Elsad PAŞASOY,**
 “Yeni Müsavat”

Rusiya nüvə doktrinasını yenilədikdən sonra daha bir diqqət çəkən addım İrandan gəlib. Yaxın Şərqdə müharibə qızışdığı bir vaxtda Tehran, uranı atom bombası hazırlanması səviyyəsində zənginləşdirmək üçün istifadə edilən yeni qabaqcıl sentrifugalara quraşdırıldığını bəyan edib.

Bu avadanlıq uranı nüvə silahı üçün tələb olunan səviyyəyə qədər saflaşdırmaqda istifadə olunur.

Tehranın bu addımı Beynəlxalq Atom Enerjisi Agentliyinin (MAQATE) İran atom silahı işi ilə bağlı davam edən təhqiqatla əməkdaşlıq etmədiyinə görə qınamasından günlər sonra atması diqqət çəkir. MAQATE-nin İranı qınayan qərarından sonra xarici siyasət üzrə ekspert Rahman Qaremanpur bildirib ki, Tehran yeni qınaqlara "zənginləşdirmə səviyyəsini artırmaq" cavab verə bilər.

İranın Atom Enerjisi Təşkilatının bəyanatında deyilir ki, rejim bundan sonra "müxtəlif tipli əhəmiyyətli sayda yeni və qabaqcıl sentrifuqları" istismara verəcək.

İran həmçinin müxtəlif nüvə obyektlərindən kameraları yığıldırmaq qərarına gəlib, bu isə beynəlxalq müşahidəçilərin ölkənin nüvə fəaliyyətlərini izləməsinə çətinləşdirib.

zəşkiyanın iyulun sonunda prezident İbrahim Rəisini əvəzləyərək vəzifəyə başlamasından sonra ölkə ilə keçiriləcək ilk nüvə danışıqları olacaq.

Mənbələr bildiriblər ki, danışıqlarda İranın nüvə proqramı və Avropanın İran aviaşirkətlərinə və gəmiçilik şirkətlərinə tətbiq etdiyi sanksiyalara toxunulacağı gözlənilir. İranın xarici işlər nazirinin müavini, nüvə danışıqlarının veteranı Məcid Təxt Rəvançi ölkənin Cenevrədəki nümayəndə heyətinə rəhbərlik edəcək. İki bir-birinə zidd iddialarla bağlı rəylər aldıq.

Siyasi təhlilçi Sona Əliyeva hesab edir ki, cənub qonşumuz nüvə silahı əldə etsə, şimal qonşumuzun yolunu tutacaq: "İran hər zaman nüvə proqramı üzrə danışıqların davam etdirilməsində özünü maraqlı tərəf kimi göstərir. Digər tərəfdən, Tehran molla rejimi uranın lazımı səviyyədə zənginləşdirilməsi istiqamətindəki fəaliyyətlər qazana bilir. Amma bu "vaxt udmaq" taktikası bütün bəşəriyyətin ziyanına işləyir. Fikrimcə, İran nüvə silahı əldə etdikdən sonra Rusiyanın yolunu tutacaq və bütün nüvə danışıqları üzrə koordinasiya qruplarından çıxacaq".

İranla bağlı "bomba effekti" iki iddia

Beynəlxalq Atom Enerjisi Agentliyi İranın nüvə silahına, sadəcə, bir addım qaldığını açıqladı; noyabrın 29-da 2015-ci ildə imzalanmış nüvə sazişini bərpa etmək üçün danışıqların yenidən başlayacağı doğrudursa...

lar qazana bilir. Amma bu "vaxt udmaq" taktikası bütün bəşəriyyətin ziyanına işləyir. Fikrimcə, İran nüvə silahı əldə etdikdən sonra Rusiyanın yolunu tutacaq və bütün nüvə danışıqları üzrə koordinasiya qruplarından çıxacaq".

Ağ Partiya başqanının müşaviri, siyasi şərhçi Azər Hüseynov Trampın Amerikada qalib gəlməsinin durumu dəyişdiyini vurğuladı: "Dünyada son zamanlar çox intensiv proseslər gedir. Sanki bir tərəfdən bəzi qüvvələr dünyanı üçüncü

atəşkəs etmək və Rusiya ilə münasibətləri isitmək istəyəcək. Bunun da nəticəsi olaraq Rusiya ilə İranın münasibətlərinə zərbə vurmaq istəyəcək. İranda ola bilər ümid var idi ki, Harris seçilsin. O da olmadı. Ona görə ilk əvvəl İran bir az yumşaq bəyanat verdi. Trampın seçilməsi təbii ki, durumu dəyişdi. Əgər Tramp deyirsə ki, İrana xüsusi "diqqət" edəcəkdir, o zaman İran da buna cavab olaraq nüvə prosesində mövqeyini dəyişə bilər. Məsələ odur ki, nüvə beşliyi dünyanın problemləri

Yunanistan Ermənistanla "S-300"lər göndərir

Yunanistan Ermənistanla "S-300" və bu ölkənin hava hücumundan müdafiə sistemində istifadə edilən Rusiya istehsalı daha iki sistemi təhvil vermək və onları İsrail sistemləri ilə əvəz etmək niyyətindədir.

Axar.az xəbər verir ki, bu barədə Yunanistan mediası yazıb.

"Enikos.gr" portalı mənbəyə istinadla qeyd edib ki, Yunanistan Silahlı Qüvvələri Rusiya silah sistemlərini öz arsenalından çıxarmaq və köhnə sistemləri radikal şəkildə yeni Qərb texnologiyaları ilə əvəz etməyi hədəfləyir.

Nəşr vurğulayıb ki, əvvəllər bu sistemlərin Ukraynaya verilmə ehtimalı güman edilirdi, lakin Baş Qərargah başqa alternativləri nəzərdən keçirir.

Kəşfiyyat xidməti rəhbərləri Moskvada

Moskvada MDB-yə üzv dövlətlərin təhlükəsizlik və kəşfiyyat orqanları rəhbərlərinin kəşfiyyat fəaliyyətinə dair müşavirənin açılış mərasimi baş tutub.

Bu barədə TASS Rusiya Xarici Kəşfiyyat Xidmətinin mətbuat bürosuna istinadən məlumat yayıb.

Vurğulanıb ki, müşavirədə birgə fəaliyyətin nəticələri nəzərdən keçiriləcək, MDB ölkələrinin xüsusi xidmət orqanlarının yaxın perspektivdə qarşılıqlı əməkdaşlıq üzrə vəzifə və prioritetləri müzakirə ediləcək.

Müşavirədə Azərbaycan, Ermənistan, Belarus, Qazaxıstan, Qırğızıstan, Tacikistan, Türkmənistan və Özbəkistan nümayəndə heyətlərinin iştirakı planlaşdırılır.

Britaniya Ukraynaya "Storm Shadow" göndərdi

Böyük Britaniya bu yaxınlarda Ukraynaya "Storm Shadow" uzaqmənzilli qanadlı raketlərin yeni partiyasını təhvil verib. Bu barədə "Rossiya-24" məlumat yayıb.

Məlumatla görə, çatdırılma Britaniya hökumətinin Ukrayna qüvvələri üçün bu silahların istifadəsinə qoyulan məhdudiyyətləri aradan qaldırmaq qərarından, eləcə də amerikalıların öz uzaqmənzilli raketləri ilə bağlı analoji qərarından əvvəl baş tutub.

Nəşrin mənbələri bildirib ki, söhbət onlarla "Storm Shadow" qanadlı raketindən gedir. Onlar təhlükəsizlik məsələlərini əsas götürərək, raketlərin nə vaxt gəldiyini dəqiqləşdirməkdən və ya dəqiq sayını deməkdən imtina ediblər.

yətdə olmasından istifadə edərək, bu sahəni daha da təkmilləşdirir. Rusiya da fərqi dedir ki, İran düşsə, növbə ona çatacaq. Ona görə də Rusiya İranın təhlükəsizliyini təmin etmək üçün addımlar atır. Hazırkı dünyada ən böyük sığorta isə nüvə silahıdır. Bu üzündən İranın nüvə silahı əldə etməsi üçün Rusiya da maraqlı görünür. İranın nüvə silahı əldə etməsi isə bir neçə dövləti ciddi narahat edəcək. Məsələn, Türkiyə və Səudiyyə Ərəbistanı da nüvə silahı əldə etməyə can atacaq. Bu isə ağır nəticələrə səbəb ola bilər.

İranın nüvə silahı əldə etməsi ABŞ, xüsusilə İsrailin maraqlarına ziddir. İran nüvə

silahı əldə edərsə, mütləq şəkildə əsas strateji hədəfi olan Yaxın Şərqlə bağlı maraqlarını təmin etmək üçün daha ciddi addımlar atə bilər. İddialar var ki, İranın nəzəri baxımdan nüvə silahını qısa zamanda əldə etməsi mümkündür. İran da bundan şantaj vasitəsi kimi istifadə edir. Hətta iddialar var ki, İran artıq nüvə silahını əldə edə bilər. Sadəcə olaraq, onun sınaqlarını keçirmək mümkün deyil. Hesab edirik ki, İranın nüvə silahı əldə etməsi, güc balansını pozacaq. Nüvə silahı barədə düşünməyən ölkələr belə, bu yöndə addımlar atacaq".

□ **Cavanşir ABBASLI**
"Yeni Müsavat"

Beynəlxalq Atom Enerjisi Agentliyi İranın silahlara aid nüvə materialına, sadəcə, bir addım uzaqlıqda olan 60 faiz zənginləşdirilmiş uran ehtiyatı topladığını açıqlayıb.

Daha bir iddia isə İranın noyabrın 29-da İngiltərə, Fransa, Almaniya və Avropa İttifaqı ilə dayandırılmış 2015-ci ildə imzalanmış nüvə sazişini bərpa etmək üçün danışıqlar aparacağı haqda.

Məlumatı Yaponiyanın "Kyodo" xəbər agentliyi İranın diplomatik mənbələrinə istinadən yayıb.

Cenevrədə baş tutmalı olan danışıqlar ABŞ-ın yeni seçilmiş prezidenti Donald Trampın yanvarda Ağ Evə qayıdış ərəfəsinə təsadüf edir. Tramp 2018-ci ildə ilk administrasiyası zamanı sazişdən çıxıb.

İran, 3 Avropa ölkəsi və vasitəçi kimi çıxış edən Al arasında planlaşdırılan danışıqların prezident Məsud Pe-

tini də durmadan artırır. Yeni İran bu iki zidd addımı ona görə atır ki, niyyətini maneəsiz gerçəkləşdirsin. Bir sözlə, Tehran nüvə silahı əldə etmək üçün vaxt qazanmağa çalışır. Amma İsrail kəşfiyyatı da dinc dayanmır. Fars kökənli casusları hesabına nüvə laboratoriyalarının yerini və iş qrafikini yaxından izləyir. Nüvə laboratoriyalarından kameraların yığıldırılması da məhz buna görə edilib. Düşünürəm ki, ən qısa zamanda MAQATE və ya İsrail-ABŞ koalisiyası tərəfindən hər hansı bir addım atılmasa, o zaman İran ən qısa müddətdə nüvə silahına sahib olacaq. Bəzi mənbələrin iddiasına görə Tehran artıq kifayət qədər zənginləşmiş urana sahibdir. Bu da təkə İsrail və ABŞ üçün yox, bütövlükdə region ölkələri üçün təhdid deməkdir. Hər halda, soyuq suyu da üfünə-üfünə içən İran diplomatiyası bu zamana qədər "vaxt uzatmaq" missiyasında uğur-

dünya müharibəsinə tərəf aparr. Amma buna müqavimət göstərənler də var. Həmişə iri silah istehsalçıları müharibələrin genişlənməsində maraqlı olublar. Dövlətlərin də daxilində onlarla sıx əməkdaşlıq edən hissələr bunda maraqlı olublar. Ancaq tam əksinə, müharibə etmək istəməyənlər də olub. Bilirsiniz ki, dünya ABŞ-ın yeni dövlət başçısı Trampın vəzifəsinin icrasına başlamasını gözləyir. Tramp İranı sevmir və ona qarşı həmişə sərt olub. Hətta Tramp Amerikanın digər düşmənləri ilə o qədər çox məşğul olmayıb, nəinki İranla. Tramp ilk gələcəyi zaman çox güman ki, Rusiya ilə İran arasında əməkdaşlığın zəifləməsinə çalışacaq. Bunun üçün Ukraynada müharibənin bitməsi lazımdır. Amma necə? Ukraynada Rusiya məmnun qalmalıdır. Tramp bunu edə bilər. Ukrayna da əslində artıq müharibədən bezib. Tramp Ukraynada

ni həll edə bilmir. Beynəlxalq sistem böhrana girir. Bu isə digər oyunçuların da nüvə əldə etmək istəyini artırır. Ona görə əslində burada ziddiyyət deməzdiniz, maneə var. İran deyir ki, Tramp necə davranacaqsa, biz də ona adekvat davranacağıq".

Herbi ekspert Səxavət Məmməd isə bir maraqlı məqama toxundu. O düşünür ki, Rusiya İranın təhlükəsizliyini təmin etmək üçün addımlar atır: "İran nüvə silahı əldə edə bilər. Rəsmi Tehran dəfələrlə bəyan edib ki, ali dini liderin fətvası İranın nüvə silahı əldə etməsinin qarşısını kəsir. Düzdür, İran zamanında İngiltərənin qurduğu sistemlər üzərindən uranı zənginləşdirirsə, İrana bu sahədə ən böyük dəstəyi təbii ki, Rusiya verir. Rusiya və İran tarixi rəqib olsalar da, hər iki dövlətin NATO-nun hədəfində olması sözügedən dövlətləri bir-birinə daha da yaxınlaşdırır. Hesab edirəm ki, İran da Rusiyanın çətin vəziyyətdə olmasından istifadə edərək, bu sahəni daha da təkmilləşdirir. Rusiya da fərqi dedir ki, İran düşsə, növbə ona çatacaq. Ona görə də Rusiya İranın təhlükəsizliyini təmin etmək üçün addımlar atır. Hazırkı dünyada ən böyük sığorta isə nüvə silahıdır. Bu üzündən İranın nüvə silahı əldə etməsi üçün Rusiya da maraqlı görünür. İranın nüvə silahı əldə etməsi isə bir neçə dövləti ciddi narahat edəcək. Məsələn, Türkiyə və Səudiyyə Ərəbistanı da nüvə silahı əldə etməyə can atacaq. Bu isə ağır nəticələrə səbəb ola bilər.

Ilin sonunda 2025-ci ildə keçiriləcək buraxılış imtahanlarının vaxtı açıqlanacaq. Bəzi ekspertlər gələn ilin buraxılış imtahanlarında bir sıra dəyişikliklərin olacağını düşünür.

Dövlət İmtahan Mərkəzinin şöbə müdiri Afiqə Batiyeva məsələ ilə bağlı danışıb. O, 11-ci siniflərin buraxılış imtahanlarında xarici dil fənləri üzrə imtahan modelində heç bir dəyişiklik edilməyəcəyini bildirib: "Ötən il hansı model tətbiq olunubsa, yenə də həmin model tətbiq olunacaq".

Şöbə müdirinin sözlərinə görə, 9-cu siniflərin buraxılış imtahanında oxuyub-anlama, tətbiqetmə bacarıqlarını yoxlamaq məqsədilə 4 mətn istifadə olunacaq. "Bu, yeniliklərdən biridir, burada 3 mətn kiçik olacaq ki, cəmi 1-2 cümlədən ibarət olacaq. Həmin mətnlərin hər biri üzrə bir qapalı suala cavab vermək tələb olunacaq. Bunlardan əlavə, bir qədər böyük mətn də var ki, o da oxuyub-anlama və tətbiqetmə bacarıqlarını yoxlamaq üçündür", - o, İTV-yə açıqlamasında qeyd edib.

"Xarici dil imtahanı üzrə 26 sual olacaq ki, sonuncusu şəkil təsviri ilə bağlı olacaq. Burada məzmun etibarilə bir-birini tamamlaması tələb olunan 3 ardıcıl şəkil verilir. Həmin sualda da 35 sözdən ibarət qısa esse yazılması tələb edilir. Bunun da qiymətləndirilməsi isə fərqlidir", - A.Batiyeva əlavə edib.

Bes ekspertlər qəbul imtahanlarına ediləcək yenilikləri necə dəyərləndirir?

Təhsil eksperti Elşən Qafarov mövzu ilə bağlı "Yeni Müsavat"a açıqlamasında deyib ki, "Təhsil haqqında" və "Ümumtəhsil haqqında" qanunlarda tam orta təhsilin əsas məqsədlərindən biri olaraq məzunların bir və ya bir neçə xarici dildə ünsiyyət qurmaq bacarığına malik olması göstərilir: "2024-cü ildən etibarən 9-cu siniflərdə, yeni ümumi orta təhsil səviyyəsində tətbiq edilən bu yenilik 2027-ci ildə tam orta təhsil səviyyəsində, yeni 11-ci sinif buraxılışlarında da tətbiq oluna-

caq. Hazırda ümumtəhsil məktəblərində tədris planı üzrə ən çox dərs saati ayrılan fənlərdən biri xarici dildir. Qanunvericiliyə əsasən, ölkədə altı xarici dil tədris edilə bilər: ingilis dili, fransız dili, alman dili, rus dili, ərəb dili və fars dili. Bununla belə, ən çox tədris olunan xarici dillər ingilis və rus dilləridir. Fransız, alman, ərəb və fars dilləri isə yalnız az sayda məktəbdə tədris olunur. Lakin təəssüf ki, ümumtəhsil məktəblərində şagirdlərin xarici dil bacarıqlarının inkişafı zəifdir. Bunun əsas səbəblərindən biri bir çox müəllimin yetərli ünsiyyət bacarıqlarına malik olmamasıdır. Müəllimlərin xarici dil üzrə qrammatik bilikləri ilə yanaşı, ünsiyyət bacarıqlarına da malik olması vacibdir. Tətbiq edilən yeniliklər məhz bu bacarıqların yoxlanmasını və təkmilləşdirilməsini hədəfləyir. Düzgün istiqamət seçilsə də, bu qərarın bir qədər gecikmiş olduğunu söyləmək mümkündür. Buna baxmayaraq, bu, tam doğru və əsaslandırılmış addımdır. Növbəti illərdə prosesin daha da sərtləşdirilməsi və tələblərin genişləndirilməsi vacibdir. Bu, xarici dil tədrisinin keyfiyyətini artırmaq baxımından əhəmiyyətlidir".

"Yeni Müsavat"a danışan Kamran Əsədov da deyir ki, Dövlət İmtahan Mərkəzinin (DİM) 2024-cü ilin buraxılış imtahanlarında tətbiq edəcəyi yeniliklər təhsil sisteminin keyfiyyətini artırmağa və şagirdlərin biliyini daha dəqiq qiymətləndirməyə yönəlib: "Bu yeniliklər xüsusilə 9-cu siniflərin buraxılış imtahanlarında özünü göstərir. Yeni imtahan modeli oxuyub-anlama və tətbiqetmə bacarıqlarını daha əhatəli şəkildə yoxlamağa imkan verəcək. Eyni zamanda 11-ci siniflər üçün xarici dil üzrə imtahan modelində heç bir dəyişiklik edilməməsi sabitlik

Qəbul imtahanlarında bunlar dəyişəcək - təfərrüat

Təhsil eksperti hesab edir ki, imtahan modellərində dəyişikliklər valideynlər tərəfindən birmənalı qarşılanmaya bilər

prinsipi ilə izah olunur. Lakin bu yeniliklərin həm müsbət, həm də mənfi tərəfləri var və onların hər biri ayrı-ayrılıqda nəzərdən keçirilməlidir.

DİM-in təqdim etdiyi məlumatlara əsasən, 9-cu siniflərin imtahanlarında tətbiq ediləcək yeni model şagirdlərin məntiqi düşüncə qabiliyyətini, analitik yanaşma bacarığını və mətni dərk etmə səviyyəsini ölçməyə yönəlib. Yeni modelə görə, şagirdlər 4 fərqli mətnlə qarşılaşacaq. Bu mətnlərdən 3-ü kiçik həcmli, cəmi 1-2 cümlədən ibarət olacaq. Hər bir kiçik mətnə əsasən bir qapalı sual təqdim ediləcək. Dördüncü mətn isə daha böyük həcmli olub, şagirdlərin oxuyub-anlama və məlumatı tətbiqetmə bacarıq-

larını yoxlamağa xidmət edəcək. Belə bir yanaşma mətn əsaslı öyrənmənin əhəmiyyətini ön plana çəkir".

Ekspertin fikrincə, məsələnin müsbət tərəflərindən biri odur ki, bu dəyişikliklər tədris prosesində oxuyub-anlama və məzmunu tətbiqetmə bacarıqlarına diqqəti artıracaq: "Şagirdlər mətnlərdən yalnız məlumat almayacaq, həm də həmin məlumatı analiz etmək, tətbiq etmək və uyğun nəticələr çıxarmaq qabiliyyətlərini inkişaf etdirəcəklər. Təhsildə uzun müddət əsas problem kimi göstərilən mexaniki əzbərləməyə söykənən yanaşma bu cür imtahan modelləri ilə azaldıla bilər. Şagirdlərin məntiqi təfəkkürünü inkişaf

etdirmək və oxuyub-dərk etmə qabiliyyətlərini daha dəqiq ölçmək üçün bu yeniliklər mühüm addımdır. Məktəblərdə də müəllimlər bu istiqamətdə tədris metodlarını yeniləyə bilərlər.

Bununla belə, bəzi mənfi məqamlar da nəzərə alınmalıdır. Yeniliklər hər zaman müəyyən adaptasiya çətinlikləri yarada bilər. Şagirdlər və müəllimlər yeni modelə uyğunlaşmaq üçün əlavə vaxt və resurslara ehtiyac duyacaqlar. Dörd mətnli imtahan formatı şagirdlərin vaxtı səmərəli idarə

rə etməsini tələb edir və bu, xüsusən vaxtla bağlı çətinliklər yaşayan şagirdlər üçün əlavə təzyiq yarada bilər. Kiçik mətnlər üzrə verilən sualların sayı məhdud olduğundan şagirdlərin əhatəli bilik səviyyəsini tam şəkildə əks etdirməyə bilər. DİM və Təhsil Nazirliyi bu modelə keçidi dəstəkləmək üçün yeni təlim materialları və metodik göstərişlər hazırlamalıdır".

Kamran Əsədov hesab edir ki, imtahan modellərində dəyişikliklər valideynlər tərəfindən də birmənalı qarşılanmaya bilər: "Əgər yeniliklər barədə geniş izahat və maarifləndirmə işi aparılmasa, valideynlər bu modellərin faydalılığını tam anlamaya bilər və əlavə narahatlıq yarana bilər.

Ümumilikdə, 2024-cü ilin buraxılış imtahanlarında planlaşdırılan yeniliklər müasir təhsil tələblərinə cavab verir və şagirdlərin daha çox tətbiqetmə və analitik düşüncə bacarıqlarını ölçməyə yönəlib. Bu dəyişikliklər Azərbaycan təhsilinin qiymətləndirmə sisteminin təkmilləşdirilməsinə müsbət təsir göstərə bilər".

Xalidə GƏRAY
"Yeni Müsavat"

Məktəblərdə istiliyin təminatı ilə bağlı yoxlamalar

Aidiyyəti qurumlarla birlikdə operativ işçi qrupları yaradılıb

Təhsil müəssisələrində təlim-tədris prosesinin fasiləsizliyinin təmin edilməsi, eləcə də uşaqların sağlam və təhlükəsiz mühitdə təhsil alması prioritet istiqamətlərdəndir. Bu baxımdan, payız-qış mövsümündə təhsil müəssisələrinin istiliklə təchizatının təmin edilməsi də xüsusi əhəmiyyət kəsb edir.

Bu barədə Məktəbəqədər və Ümumi Təhsil üzrə Dövlət Agentliyinin yaydığı məlumatda deyilib.

Bildirilib ki, Nazirlər Kabinetinin 5 sentyabr 2023-cü il tarixli "İstilik enerjisindən istifadə qaydaları"nın təsdiq edilməsi haqqında qərarına əsasən, hər il istilik mövsümü noyabrın 15-də başlayır və növbəti il aprelin 15-də yekunlaşır. İstilik təminatının plana və qanunvericiliyə uyğun müddətdə həyata keçirilməsi üçün öncə-

dən hazırlıq işləri görülür.

Belə ki, Məktəbəqədər və Ümumi Təhsil üzrə Dövlət Agentliyinin tabeliyində 1674 məktəbəqədər təhsil müəssisəsi, 4209 ümumi təhsil müəssisəsi və 145 məktəbdən kənar təhsil müəssisəsi fəaliyyət göstərir. Yay aylarından etiba-

rən təhsil müəssisələrinin təmir-tikintisi və təchizatı istiqamətində aidiyyəti qurumlarla birgə genişmiqyaslı işlər görülüb.

Bu çərçivədə payız-qış mövsümündə uşaqların istiliklə təchiz edilmiş təhsil müəssisələrində təlim-tədrisə cəlb

olunmaları və tədrisin fasiləsizliyinin təmin edilməsi məqsədi ilə aidiyyəti qurumlarla birgə hazırlıq işləri həyata keçirilib. Təhsil müəssisələrinin istilik sistemləri və qazanxanalarının sazlığı yoxlanılıb, yarana biləcək problemlərin əvvəlcədən müəyyən edilməsi və aradan qaldırılması istiqamətində yoxlamalar həyata keçirilib.

Bununla yanaşı, gündəlik əsasda yarana biləcək istilik təminatına dair məsələlərlə bağlı digər aidiyyəti qurumlarla birlikdə operativ işçi qrupları yaradılıb. Daxil olan müraciətlər qeydiyyatla alınır, təhlillər aparılır və qısa zamanda həlli istiqamətində müvafiq addımlar atılır.

Qeyd edək ki, ölkə ərazisində fəaliyyət göstərən ümumi və məktəbəqədər təhsil müəssisələrinin mərkəzləşdirilmiş qaydada və müxtəlif vasitələrlə (odun, dizel, elektrik radiatoru) istilik mövsümünə hazır vəziyyətə gətirilməsi prosesi təmin olunur.

Azərbaycanda 1500 məktəb bağlanacaq

Azərbaycanda 1500 məktəbin bağlanması planlaşdırılır. Bunu Milli Məclisin deputatı Ceyhun Məmmədov parlamentin noyabrın 26-da keçirilən iclasında deyib. O qeyd edib ki, xərclərin optimallaşdırılması məqsədilə təxminən 4400 məktəbdən 1500-nün bağlanması planlaşdırılır.

"Düşünürəm məktəb həm də ideoloji və mədəni məsələdir. Eyni zamanda bu məsələ kəndlərin sürətli boşalmasına aparıb çıxaracaq", - deputat bildirib.

Hər il dağlıq rayonlarda şagirdlərin sayı azalır". Bunu isə Milli Məclisin Elm və təhsil komitəsinin sədri Anar İsgəndərov deyib.

Komitə sədri bildirib ki, ailələr müxtəlif səbəblərdən kəndləri tərk edir və bu məsələ ilə əlaqəli köklü qərar verməyə ehtiyac var.

Xatırladaq ki, bir neçə gün əvvəl elm və təhsil naziri Emin Əmrullayev bəzi məktəblərin kompleksləşdiriləcəyini bildirib. "Rasionallaşmaya ehtiyac var, ağırlı proses olsa da, biz buna getməliyik", - o qeyd edib.

Kənd təsərrüfatı məhsullarının ixracından gələn 20 milyon manata yaxın pulu Azərbaycana qaytarmayan şəxslər müəyyən edilib. Bu barədə "Yeni Müsavat"a Baş Prokurorluğun mətbuat xidmətindən məlumat yarıb.

Bildirilib ki, Sumqayıt Şəhər Prokurorluğunda Cinayət Məcəlləsinin 208.2.1, 208.2.2 (qabaqcadan əlbir olan bir qrup şəxs tərəfindən külli miqdarda xarici valyuta vəsaitini xaricdən qaytarmama), 308.2-ci (ağır nəticələrə səbəb olan vəzifə səlahiyyətlərindən sui-istifadə) maddələri ilə başlanmış cinayət işi üzrə "SOIL BOONS" MMC tərəfindən ümumilikdə 6.9 milyon ABŞ dollarından artıq (müvafiq dövrün məzənnəsi ilə 11.7 milyon manatdan artıq) pul vəsaitinin Azərbaycanda müvəkkil edilmiş bankın hesabına qaytarılmaması müəyyən edildiyindən Əliyev Cahangir Alim oğlu, Hacıyev Elyar Taryel oğlu, Mirzəmədov Mehman Əjdər oğlu, Qəbilov Saleh Rza oğlu və Əliyev Alı Cahangir oğlu iş üzrə təqsirləndirilən şəxs qismində cəlb olunaraq qeyd olunan maddələrlə onlara ittiham elan edilib və barələrində istintaq orqanının qərarı ilə polisın nəzarəti altına vermə növündə qətimkan tədbiri seçilib.

Bundan başqa, Sumqayıt Şəhər Prokurorluğunda Cinayət Məcəlləsinin 208.2.1, 208.2.2, 308.2-ci maddələri ilə başlanmış cinayət işi üzrə fiziki şəxs Qurbanov Elxan Sabir oğlu tərəfindən ümumilikdə 3.8 milyon ABŞ dollarından artıq (müvafiq dövrün məzənnəsi ilə 6.5 milyon manatdan artıq) pul vəsaitinin Azərbaycanda müvəkkil edilmiş bankın hesabına

qaytarılmaması müəyyən edildiyindən Qurbanov Elxan Sabir oğlu və Xəlqov Fuad Elşad oğlu iş üzrə təqsirləndirilən şəxslər qismində cəlb olunaraq qeyd olunan maddələrlə onlara ittiham elan edilib və barələrində istintaq orqanının qərarı ilə polisın nəzarəti altına vermə növündə qətimkan tədbiri seçilib.

Əlavə olaraq Sumqayıt Şəhər Prokurorluğunda Cinayət Məcəlləsinin 208.2.1-ci maddəsi ilə başlanmış cinayət işi üzrə "Roksa" və "Betta Advertising Media" MMC-lərin direktorları Nəcəfov Samir Afət oğlu və Qasimov Rəfayıl Qasım oğlu tərəfindən ümumilikdə 69 min ABŞ dolları (müvafiq dövrün məzənnəsi ilə 118 min manatdan artıq) pul vəsaitinin Azərbaycanda müvəkkil edilmiş bankın hesabına qaytarılmaması müəyyən edildiyindən S.Nəcəfov və R.Qasimov iş üzrə təqsirləndirilən şəxs qismində cəlb olunaraq barələrində axtarış elan edilib.

Bundan başqa, Quba Rayon Prokurorluğunda Cinayət Məcəlləsinin 208.2.1-ci maddəsi ilə başlanmış cinayət işi üzrə xaricə müxtəlif kənd təsərrüfatı məhsulları ixrac edən fiziki şəxs Məmmədşad Bayram Nüsrət oğlu tərəfindən ümumilikdə 2.2 milyon ABŞ dollarından artıq (həmin dövrün məzənnəsinə uyğun olaraq 3.8 milyon manatdan artıq) pul vəsaitinin Azərbaycanda müvəkkil edilmiş bankın hesabına

Ölkədən pul qaçıran daha bir dəstə ifşa olundu

İxracdan gələn pulu Azərbaycana qaytarmayan sahibkarlar məsuliyyətə cəlb edildi

bina qaytarılmaması müəyyən edildiyindən B.Məmmədşad iş üzrə təqsirləndirilən şəxs qismində cəlb olunaraq qeyd olunan maddə ilə ona ittiham elan edilib və barəsində istintaq orqanının qərarı ilə polis

in nəzarəti altına vermə növündə qətimkan tədbiri seçilib.

Quba Rayon Prokurorluğunda Cinayət Məcəlləsinin 208.2.1-ci maddəsi ilə baş-

lanmış cinayət işi üzrə Rusiya Federasiyasına meyvə və tərəvəz ixrac edən (fiziki şəxs) Məmmədşad Qurban Nüsrət oğlu tərəfindən ümumilikdə 516 min ABŞ dollarından

artıq (həmin dövrün məzənnəsinə uyğun olaraq 878 min manatdan artıq) pul vəsaitinin Azərbaycan Respublikasında müvəkkil edilmiş bankın hesabına qaytarılmaması müəyyən edildiyindən Q.Məmmədşad iş üzrə təqsirləndirilən şəxs qismində cəlb olunaraq qeyd olunan maddə ilə ona ittiham elan edilib və barəsində istintaq orqanının qərarı ilə polisın nəzarəti altına vermə növündə qətimkan tədbiri seçilib.

Hazırda Dövlət Gömrük Komitəsindən daxil olmuş digər bu kateqoriya materialları üzrə, yeni mal və məhsul ixrac etməklə əldə edilən pul vəsaitini Azərbaycan Respublikasının müvəkkil bank hesablarına qaytarmamış şəxslər barəsində prokurorluq orqanlarında cinayət işləri başlanaraq ibtidai istintaq aparılır və zəruri tədbirlər icra olunur.

□ "Yeni Müsavat"

Evlərini kirayəyə verənlər nə qədər vergi ödəyəcək?

Ekspert deyir ki, əgər faiz dərəcəsi aşağı enərsə, qiymət artımına səbəb olmayacaq

Yeni dərs ilinin başlanmasından sonra da kirayə mənzil bazarında canlanma davam edir. Əmlak ekspertləri Bakının bəzi ərazilərində mövsümlə əlaqədar kirayə qiymətlərində 15-20 faizlik bahalaşmanın müşahidə edildiyini bildiriblər.

"Mənzilləri kirayəyə verən kənd kirayə gəliri əldə edən şəxs uçuota durmalıdır və gəlir vergisi bəyannaməsi verməlidir". Bunu İqtisadiyyat Nazirliyi yanında Dövlət Vergi Xidmətinin Vergi siyasəti Baş İdarəsinin rəisi Nicat İmanov Vergi Məcəlləsinə təklif edilən dəyişikliklə bağlı danışarkən bildirib. "Ancaq biz praktikada nəyi müşahidə edirik? Bu hallar uçuota durmaq baxımından onlara çətinlik yaratdığından bir növ həmin gəlirlərin dövlət büdcəsinə ödənilməsinə ləngimələrə gətirib çıxarır. Bu baxımdan belə bir şərait yaranır ki, mənzilləri kirayəyə verən şəxslər öz vergi öhdəliklərini agent şəxslərə həvalə edə bilsinlər və həmin agentlər bu şəxslərin vergilərini ödəmiş olaçaqdır", - Baş İdarə rəisi əlavə edib.

Ancaq evlərini kirayə verən əmlak sahiblərinin heç də hamısı vergi ödəyicisi kimi

qeydiyyatda durmayıb. Əgər evin sahibi hüquqi şəxsdirsə, kirayəçi fiziki şəxsin vergi ödəyicisi olub-olmamasından asılı olmayaraq kirayə haqqından ödəmə mənbəyində vergi tutulmur. Bu halda hüquqi şəxs olan evin sahibi kirayə haqqının 20 faizi məbləğində mənfəət vergisi ödəyir. Başqa sözlə, 400 manatın 80 manatını vergi olaraq ödəməli olacaq. Bir sözlə, evin kirayə verilməsinə görə vergi onun sahibinə

çatacaq vəsait hesabına ödənməlidir. Lakin təcrübədə əksər hallarda tərəflər öz aralarında razılaşaraq vergidən yayınmağa çalışırlar. Aydın məsələdir ki, ev sahibi vergi ödəməli olacaqsə, bu, kirayə haqqına təsirsiz ötürməyəcək.

Məlumat üçün bildirək ki, oktyabr, noyabr aylarında Bakıda kirayə mənzil bazarında qiymətlərdə artım müşahidə olunub. Xüsusilə tələb olunan

mənzil növləri üzrə artım daha yüksək olub. Ümumi tendensiyalara əsasən, 1 otaqlı mənzillər ayda 250-400 AZN, 2 otaqlı mənzillər 400-700 AZN, 3 otaqlı mənzillər isə 600-1500 AZN arasında dəyişir.

Dəllallar bizimlə söhbətdə bildirib ki, oktyabr ayında qiymətlər nisbətən sabit olsa da, noyabrda artım daha çox özünü göstərmiş. Bunun səbəbləri kimi keçirilən beynəlxalq tədbirlər, iqtisadi inkişaf və Bakıya

axının artması göstərilir. Eyni zamanda şəhər mərkəzində qiymətlərdə artım daha çox müşahidə olunur, mərkəzdən kənar ərazilərdə isə sabitlik qalır.

Əmlak məsələləri üzrə ekspert Elnur Fərzəliyev mövzu ilə bağlı "Yeni Müsavat"a deyib ki, böyük şəhərlərdə, xüsusilə Bakıda mövcud olan daşınmaz əmlakların böyük hissəsi kirayə veriləcək məqsədlə alınır. "Kirayə verilən əmlaklar təkcə mənzillər deyil, həmçinin bütün daşınmaz əmlaklar sırasında olan qeyri-yaşayış obyektlərinin 90 faizdən artığı müxtəlif şəxslərə kirayə verilir. Aylıq kirayə qiymətlərinə baxsaq, qiymətlərdə daima artım müşahidə olunur. Təkcə paytaxtda on minlərlə mənzil kirayə verilir ki, bu mənzillərdə qalanların böyük bir hissəsi tələbələr, bölgələrdən gələnələr, həmçinin paytaxt sakinlərinin özləridir. Əksər hallarda kirayə verilən mənzillər vergiyə cəlb olunmur. Buna əsas səbəb onların bağladığı kirayə müqaviləsi alqı-satqı ofisləri tərəfindən bağlanmasıdır. Alqı-satqı ofisləri əgər rəsmi formada fəaliyyət göstərsə, onlar öz əldə etdikləri gəlirdən vergi verirlər. Lakin mənzil sahibləri əldə etdikləri kirayə pulardan əksər hallarda vergi ödəmirlər. Buna müxtəlif səbəblər var. Səbəblərdən bəziləri vətəndaşların bir hissəsinin bundan məlumsız olmasıdır. Məlumat olmadığına görə vergi uçuotuna dayanmır və vergi ödəmirlər. Vergilərin 14 faizi kirayə verən və kirayə götürənin qarşılıqlı razı-

laşması əsasında öz aralarında müqavilə formasında bağlanılır. Bu müqavilə rəsmi hüquq daşımır. Mənzil sahibi aldığı kirayə pulunun 14 faizini vergiyə ödəyərsə, bu, birmənalı olaraq kirayə mənzil bazarında yeni qiymət artımına gətirib çıxaracaq. Yeni kirayə mənzillərin aylıq kirayə qiymətlərində yeni qiymət artımına gətirib çıxaracaq".

Ekspert əlavə edib ki, vətəndaşların bu sahəyə könüllü formada cəlb olunması üçün faiz dərəcəsinin aşağı düşməsi insanları bu sahəyə cəlb edə bilər: "Çünki bir vətəndaş mənzilini kirayə verib, gəlir əldə edib rəsmi olaraq vergi ödəyirsə, gələcəkdə bu şəxslər müxtəlif bank kreditlərindən öz gəlirlərini göstərərək kreditlər əldə edə bilərlər, yaxud digər sahələrdən yararlanırlar. Həmçinin mənzil sahibləri kirayə götürdüyü mənzilin pulunu bank vasitəsilə qanuni formada ödəyirsə, gələcəkdə onlar da hər hansı bir əmlakın alınması ilə bağlı alətlərdən istifadə edə bilərlər, onların ödəmələrdəki gecikmələrinin olmaması kredit şərtlərindən yararlanmağa şərait yarada bilər. Bu sahədə vətəndaşlarla müxtəlif məarifləndirmə işləri aparılmalıdır. Əgər kütləvi surətdə vergiyə cəlb olunacaqlarsa, vergilərin 14 faiz yerində qalması kirayə mənzil bazarında qiymət artımına gətirib çıxara bilər. Təbii ki, əgər faiz dərəcəsi aşağı enərsə, bu, qiymət artımına səbəb ola bilməz".

□ **Afaq MİRAYIQ,**
"Yeni Müsavat"

2024-cü ilin yanvar-oktyabr aylarında Azərbaycanın idxalında ciddi artım qeydə alınıb. Dövlət Gömrük Komitəsinin məlumatına əsasən, bu dövrdə ölkəyə 16 milyard 636 milyon 394.94 min dollarlıq mal və məhsul idxal edilib. Bu, ötən ilin on ayı ilə müqayisədə 17,4 faiz və ya 2 milyard 462 milyon 204.34 min dollar çoxdur. İdxaldakı bu artımın əsasında dövlət sektorunun xaricdən alışlarındakı artım dayanır. Dövlət alışlarındakı artımı isə əsasən işğaldan azad olunmuş ərazilərdə aparılan tikinti-bərpa işlərinin tələbatı, həmçinin silahlanma xərcləri ilə izah edirlər. Lakin burada başqa bir amil də var...

Belə ki, bu ilin on ayında Azərbaycanın idxalında əsas ölkələr siyahısında Avstraliya 1 milyard 35 milyon 985 min dollar məbləğ ilə dördüncü yeri tutub. Bu dövrdə Azərbaycandan Avstraliyaya cəmi 114 min dollarlıq ixrac qeydə alınıb.

Ötən ilin 10 ayı ərzində Azərbaycanın Avstraliyadan idxalı cəmi 9 milyon 4 min dollar olmuşdu, Azərbaycandan Avstraliyaya ixrac isə 29 milyon 208 min dollar təşkil etmişdi. Tam 2023-cü il ərzində isə Azərbaycanın Avstraliyadan idxalının həcmi cəmi 11 milyon 688 min dollar məbləğində qeydə alınıb.

Beləliklə, gömrük statistikasından aydın olur ki, on ayda Azərbaycanın Avstraliyadan idxalında illik ifadədə təxminən 115 dəfə artım qeydə alınıb. Bu uzaq ölkədən nə almışıq? Suala cavab tapmaq üçün Dövlət Statistika Komitəsinin xarici ticarətə dair mallar və ölkələr üzrə statistik bülletenə nəzər saldıq. Yanvar-sentyabr aylarına dair detallı alış-veriş əks etdirən bülletenə əsasən 9 ayda Azərbaycan Avstraliyadan 906 milyon 115,42 min dollar dəyərində 11 ton 854,14 kq "qızıl, digər yarı-mişlənmiş formalarda çubuqlar, məfillər və profillər, lövhələr, təbəqələr və digərləri" idxal edib.

On ayda həmçinin Azərbaycan 464 milyon 232,32 min dollar dəyərində daha 5 ton 947,8 kq qızıl ABŞ-dan, 150 milyon 574,06 min dollar dəyərində 2 ton 23,23 ton qızıl Kanadadan, 150 milyon 779,07 min dollar dəyərində 1 ton 977,76 kq qızıl İsveçrədən, 160 milyon 625,51 min dollar dəyərində 1 ton 985,03 kq qızıl Rusiyadan, 1 milyon 485,89 min dollar dəyərində 69,94 kq qızıl Türkiyədən alıb. Beləliklə, 9 ayda Azərbaycanın qızıl idxalı 1

Avstraliyadan 1 milyard 36 milyona nə və niyə almışıq?

Bu ilin on ayında Azərbaycanın idxalında əsas ölkələr siyahısında Avstraliya dördüncü yeri tutub

Azərbaycanın ən çox qızıl aldığı Avstraliya dünyanın 3-cü ən böyük qızıl hasilatçısıdır. Onun qızıl ixracının illik həcmi 20 milyard dollara yaxındır. "Surbiton Associates" konsaltinq şirkətinin materiallarına görə, dünyanın ən böyük qızıl istehsalçılarından biri olan Avstraliya 2024-cü ilin aprel-iyun aylarında qiymətli metalın istehsalını 2023-cü ilin eyni dövrü ilə müqayisədə 6 faiz - 75 tona qədər azaldıb. Lakin bu göstərici davamlı yağışlara görə ikinci rübdə 69 ton təşkil edən hasilatdan 9 faiz çoxdur. Avstraliyada iyunun 30-da başa çatan maliyyə ilində ümumilikdə 297 ton (9,55 milyon unsiya) qızıl hasil edilib ki, bu da bir il əvvəlkindən 10 ton azdır.

milyard 833 milyon 814,45 min dollar dəyərle 23 ton 858,46 kq təşkil edib. Bir ton qızılın dəyəri 76 min 862,2 dollar təşkil edib. Müqayisə üçün qeyd edək ki, 2023-cü il ərzində Azərbaycanın cəmi belə qızıl idxalı 1 milyon 816,02 min dollar dəyərində 55,12 kq-a bərabər olmuşdu.

Qeyd edək ki, Neft Fondu 2012-ci ilin fevralından qızıl alışına başlayıb. İlk dəfə 25 qızıl külçənin (10 000 troya unsiyası) həftəlik alış baş tutub. Daha sonra 2018-2020-ci illərdə qiymət dəyişikliyi riskinin minimuma endirilməsi məqsədilə, 30,18 ton (970 146 troya unsiyası) qızılın mərhələli şəkildə (həftələr üzrə) bərabər miqdarda bölüşdürülməklə 2 il müddətində fondun investisiya portfelinə daxil edilməsi həyata keçirilib. 2018-ci ilin ikinci rübündən 2020-ci ilin ikinci rübünədək qızıl alış davam etdirilib, nəticədə fondun investisiya portfelində qızılın həcmi 101,8 tona (3 272 975 troya unsiyası) çatdırılıb. Daha sonra alışlar dayandırılıb, 2024-cü ilin əvvəlindən yenidən bərpa olunub. Birinci rübün yekununda qızılın həcmi 104,6 tona, ikinci rübün yekununda isə 114,9 tona çatdırılıb. Qızılın

qiymətinin ən yüksək həddə çatdığı ikinci rübdə Neft Fondu 10 tondan çox qızıl alıb. Nəticədə birinci yarımilin sonunda fondun investisiya portfelinin 8 milyard 574,6 milyon ABŞ dollarlıq hissəsini (14,8 faiz) qızıl investisiyaları təşkil edib.

Üçüncü rübdə Neft Fondu daha 12,1 ton qızıl alıb. Hazırda onun qızıl investisiyalarının həcmi 10 milyard 830,8 milyon dollara bərabərdir.

Neft Fondunun qızıl investisiyaları artırmasının səbəbi açıqlanmasa da, bu qiymətli metalın böhran dövrlərinin ən etibarlı yatırım aləti olduğu heç kime sirr deyil. Bu il yalnız Azərbaycanın Neft Fondu deyil, dünya mərkəz banklarının eksrəyyəti qızıl alışlarını artırır. Bu isə son nəticədə metalın dünya bazar qiymətinin kəskin artaraq 2800 dollara çatmasını şərtləndirib.

İsveçrənin UBS bank qrupunun analitikləri hesab edirlər ki, 2025-ci ilin sonuna qədər birjələrdə qızılın unsiyası 2900 dollara qədər yüksələcək. Bankın hesabatına əsasən, 2026-cı ilin sonuna qədər qızılın qiyməti bir unsiya üçün 2950 dolları keçə-

cək. Analitiklər qeyd edirlər ki, qiymətli metal ABŞ-da Donald Trampın hakimiyyətə gəlməsi və global qeyri-müəyyənliliyin artması ilə dəstəklənəcək. Qızıl 2024-cü ildə bazarda ən yaxşı performans göstərən aktivlərdən biridir. Qiymətli metalın qiymətləri dolların bahalaşması ilə ABŞ-da prezident seçkisindən sonrakı azalmadan əvvəl 10 ay ərzində ardıcıl rekordlar vurub. Yanvar ayından qızıl təxminən 30 faiz bahalaşıb. Tarixi rekord oktyabrın 30-da qeydə alınıb. Həmin gün hərəcə qiyətli metalın qiyməti bir unsiya üçün 2801,8 dollara qalxıb. Hazırda Çikaqo Ticarət Birjasında (CME) qızıl fiyuçersləri bir unsiya üçün 2622-2645 dollar diapazonunda ticarət edilir.

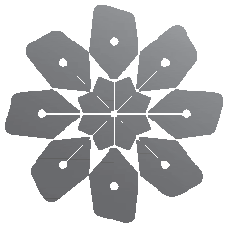
"IG Markets"in bazar analitiki Axel Rudolfun proqnozuna görə, qızıl bu ilin sonuna qədər bir unsiya üçün 2900 dollara qədər yüksələ bilər. 2025-ci ilin birinci rübündə qiymət 3000-ə çatacaq və 3113 dollar ətrafında dəyişəcək. Təhlilində Rudolf son iki il ərzində sənaye metal bazarında yüksəliş əhval-ruhiyyəsinin davam etdiyini vurğulayıb. Analitik hesab edir ki, hətta ciddi gə-

rilmə halında belə qızılın qiyməti uzunmüddətli yüksəliş trendində qalacaq.

Qızıl qiymətlərinin artma səbəblərindən biri də ABŞ Federal Ehtiyat Sisteminin faiz dərəcələrini aşağı salmağa başlamasıdır. Təhlükəsiz sığınacaq aktivlərinin alınması qızıla da fayda verib.

"IG Asia Pte"-nin bazar strateqi Yun Rong Yeap hesab edir ki, qızıl qiymətləri geosiyasi risklər və Federal Ehtiyat Sistemi-nin daha yumşaq proqnozu arasındakı əlaqəni əks etdirməyə davam edir: "İstənilən inflyasiya sürprizləri gözləntiləri dekabr ayında faiz dərəcələrinin azaldılmasında potensial fasiləyə yə-nəldə bilər və faiz dərəcələrinin daha yavaş azaldılması perspektivləri, ehtimal ki, qızıl qiymətlərinin artmasına təsir göstərəcək".

ABŞ-ın yeni seçilmiş prezidenti Donald Trampın Skott Bessentin Maliyyə Nazirliyinin rəhbəri vəzifəsindən sonra qızıl qiymətlərində müəyyən azalma qeydə alınmaqdadır. Lakin əksər analitiklər bunun qısamüddətli xarakter daşdığı qənaətinə diqqətli.

**Azərbaycan
Respublikasının
Medianın İnkişafı
Agentliyi**

Azərbaycanın dövlətçilik tarixinin, milli adət-ənənələrinin, elm və mədəniyyətinin təbliği

COP29 konfransı çərçivəsində İranın mədəni irs, turizm və sənətkarlıq naziri Səid Reza Salehi Amiri Bakıda səfərdə olub. Səfər zamanı iranlı nazir Azərbaycanın mədəniyyət naziri Adil Kərimli ilə görüşüb. Görüşdə Səid Reza Salehi Amiri Araz çayı üzərindəki Xudafərin körpülərinin müstəqil bərpasının həyata keçirilməsinin mümkünlüyündən də söz açıb.

Xatırladaq ki, Xudafərin körpüləri Qarabağın cənubunda yerləşən Cəbrayıl rayonu ərazisində yerləşir. Azərbaycan tarixi memarlığının incisi sayılan bu körpülərin təxminən XI-XII əsrlərdə tikildiyi güman edilir. 8-9 əsr keçməsinə baxmayaraq, bu körpülər hələ də öz əzəmətinə qoruyub saxlaya bilib.

Hər iki körpü tarixi Azərbaycan ərazisinin şimal hissəsi ilə cənub hissəsini ayıran Araz çayı üzərində inşa edilib. Körpülərdən biri 15, digəri 11 aşırımdan ibarətdir. Onları bir-birindən 750 metrlik məsafə ayırır.

15 aşırımlı körpünün uzunluğu 200 metr, eni 4,5 metr, çay səviyyəsindən hündürlüyü 10 metrdir.

11 aşırımlı körpünün uzunluğu isə 130 metr, eni 6 metr, çay səviyyəsindən hündürlüyü 12 metrdir.

Xudafərin körpüləri Azərbaycanın orta əsrlər dövrü inşaatçılıq-mühəndislik sənətinin ən gözəl nümunələrindən hesab edilir.

Orta əsrlər İran tarixçisi Həmdullah Qəzvini öz məlumatlarında körpülərin adını "Xuda-Aferin" kimi yazır ki, bu da "Allah tərəfindən yaradılmış", "Allaha mərhəbə" mənalarını verir.

Bu körpüləri inşa etdirən şəxslərin adı barədə tarixi mənbələrdə dəqiq yazılı məlumat yoxdur. Bununla belə, tarixçilər 15 aşırımlı körpünün 1027-ci ildə Azərbaycan hökmdarı Fəzl ibn Məhəmməd tərəfindən inşa edildiyini güman edir. Xudafərin körpüləri həm də tarixi Azərbaycanı birləşdirən simvolik abidə hesab olunur.

Qədim dövrlərdə Xudafərin körpüsü Hindistandan başlayıb Azərbaycan ərazisindən keçməklə Yaxın və Orta Şərq ölkələrinə, eləcə də Avropaya gedən tarixi ləkə yolunun üzərində yerləşib.

Bu baxımdan Xudafərin körpüləri həm də Asiyayı Avropaya birləşdirirdi.

Məlumatlara görə, 1930-cu illərdə nisbətən salamat qalmış 11 aşırımlı körpü

Dövlətçilik, tarix, mədəniyyət

YENİ ÜSAVAT
N 214 (8587) 28 noyabr 2024

Xudafərinin müstəqil bərpası təklifi

İranlı nazirin təklifinə Bakıdan reaksiya: "Çox vacibdir ki, ilk addım bizim tərəfimizdən atılsın..."

ilə o taya-bu taya gedib-gəlmək olarmış.

Ancaq həmin illərdə körpülərin sahil tağları İran və Rusiya rəhbərliyinin birgə qərarı ilə dağıdılıb. Məqsəd Şimali və Cənubi Azərbaycan arasında mədəni əlaqələri kəsmək olub. Həmin vaxtdan yerli əhali körpüyə ikinci bir ad - "Sınıq körpü" adını verib.

Təəssüf ki, 1993-cü ildə Qarabağ bölgəsinin digər əraziləri kimi, Cəbrayıl rayonu da işğal olunanda, Xudafərin körpüləri də əsarət altında düşüb. 2020-ci ilin oktyabrına kimi Ermənistanın işğalı altında qalan Xudafərin körpüləri dağıntılara

məruz qalıb.

Nəhayət, 27 ildən sonra - 2020-ci il oktyabrın 18-də Azərbaycan Ordusu Cəbrayıl rayonunu işğaldan azad edərək, Xudafərin körpüləri üzərində ölkənin üçrəngli bayrağını ucaldıb.

Bəs tarixi Azərbaycanı birləşdirən simvolik abidə hesab olunan Xudafərin körpülərinin Azərbaycan və İranın birgə əməkdaşlığı ilə bərpası nə zaman mümkün ola bilər?

Mövzu ilə bağlı Azərbaycan Yazıçılar Birliyinin Güney Azərbaycan Şöbəsinin rəhbəri Sayman Aruz "Yeni Müsavat"a danışib: "Xudafə-

rin körpüsü o taylı-bu taylı Azərbaycan xalqının həm mədəni, həm də ictimai və siyasi tarixində böyük əhəmiyyətə malikdir - həm keçmişdə, həm də bu gün. Hətta keçmişlə müqayisədə bu gün onun əhəmiyyəti daha da artıb. Bunun səbəbi isə 1913-cü ildən bəri "hərət körpüsü" kimi tanınan bu körpünün artıq "vəsilet körpüsü"ne çevrilməsidir.

Ali Baş Komandanın Xudafərin körpüsünü "dostluq körpüsü" adlandırması təsadüfi deyil. Əslində iki qardaşın arasında birlik yaranmazdan əvvəl onların dost olmağı bacarması vacibdir. Bu gün bizim dövləti-

mizin əsas siyasəti də məhz bundan ibarətdir. Hətta ən yaxın qohumun və qonşunun belə əvvəlcə dostluq əlaqələri qurmağı bacarmaq lazımdır.

Bu gün Xudafərin körpüsü təkcə həsrət və vəsilet deyil, eyni zamanda dostluq körpüsüdür. Məhz buna görə də dostluq körpülərini hər zaman möhkəm və qüvvətli saxlamaq xüsusi əhəmiyyət kəsb edir. İranlı nazirin Xudafərin körpüsü ilə bağlı təklifi, hər halda, yaxşı təklifdir. Çox vacibdir ki, bu məsələdə birinci addım bizim tərəfimizdən atılsın, layihələr bizdən təqdim edilsin və əsas təşəbbüslər Azərbaycan tərəfindən gəlsin. Çünki hər kəsə məlumdur ki, İran siyasi sisteminə mövcud olan ziddiyyətlər bu kimi məsələlərə mane ola bilər. Molla-fars hakimiyyətinin mövcudluğu Azərbaycanın irsinə, xüsusilə də milli irsinə diqqət və əhəmiyyət yetərli səviyyədə verilmir. Bu vəziyyət isə onların Xudafərin körpüsünü xalqımızın gözləntilərinə uyğun şəkildə bərpa etməsinə imkan yaratmır. Bu, yalnız Azərbaycan milli dövlətinin öhdəsinə düşən və onun tərəfindən icra edilə biləcək bir işdir. Buna görə də hesab edirəm ki, Azərbaycan dövləti bu məsələ ilə bağlı təşəbbüs göstərməli və körpünün bərpasına xüsusi nəzarət etməlidir".

Qərbi Azərbaycan məsələsi...

Onu çox savadsızcasına uydurma
Qərbi Ermənistanla müqayisə edirlər

İndiki Ermənistan ərazisindəki Qərbi Azərbaycan bir reallıqdır və bu gerçəklik gün kimi aydındır. Ermənistanın baş naziri Nikol Paşinyan hələ ki Qərbi Azərbaycanın adını çəkir. Onu çox savadsızcasına uydurma Qərbi Ermənistanla müqayisə edirlər. Rəsmi İrəvanın Qərbi Azərbaycan barədə çaldığı havaya Yelisey sarayının nümayəndələri də ayaq verir.

Fransanın Ermənistandakı səfiri Olivye Dekottini sosial şəbəkə səhifəsində yazıb ki, yeganə Qərbi Azərbaycan İranda yerləşir: "Bu tək və tək-rəolunmazdır".

Ermənistan Xarici İşlər Nazirliyinin mətbuat katibi Ani Badalyan isə "Azərbaycan İrəvanı" ifadəsinə etiraz edərək iddia edib ki, bu, ölkəsinə qarşı ərazi iddiasıdır. "Qərbi Azərbaycan", "Azərbaycan İrəvanı" kimi ifadələr təsadüfi və əsassız deyil. Bu nə səfir Olivye Dekottini, nə də Ani Badalyanın savadı ilə dəyərləndiriləcək məsələdir. Ona görə Qərbi Azərbaycan əyaləti ilə Qərbi Azərbaycan bölgəsi məsələlərinə qısa aydınlıq gətirmək istərdik.

İndiki Ermənistan ərazisində azərbaycanlıların, yeni türklərin zorla, silah gücünə deportasiya olunduğu tarixi dədə-baba yurdlarına Qərbi Azərbaycan deyirlər.

Azərbaycanlıların ərazisində Ermənistan yarandığı gündən Qərbi Azərbaycan var. Onların torpaqları ermənilər tərəfindən havadarlarının dəstəyi ilə zəbt edilib. Dünyanın müxtəlif bölgələrindən bu yerlərə erməniləri köçürdərək onlara "yerli statusu", yaxud repatriat statusu veriblər. Halbuki dünyadakı ermənilər üçün Ermənistan ərazisi vətən deyil. Müxtəlif şərtlər daxilində bu ərazilərdə qurulan təşkilatla Ermənistan Respublikası deyilir.

Qərbi Azərbaycana ilk ermənilər 1441-ci ildə Qaraqoyunlu hökmdarı Cahanşahın qərarı ilə Kilikiya ərazisindən (indiki Türkiyə) indiki Üçkilisəyə köçürülüb. Qərbi Azərbaycan torpaqları Əfşarlar imperiyasının yaranmasına kimi əsasən Çuxursəəd bölgəsi olaraq adlanıb. Buranın öz inzibati hakimləri olub. 1747-ci ildə Mir-mehdi xan İrəvan xanlığını qurub.

Qərbi Azərbaycandan

türklər ötən əsrdə üç dəfə köçməyə məcbur ediliblər:

- 1905-1920-ci illər;
- 1948-1950-ci illər;
- 1988-1992-ci illər.

Bu üç məcburi köç nəticəsində azərbaycanlıların torpaqları boşaldılıb. Yer, coğrafi və başqa adlar erməniləşdirilib, türklərə, azərbaycanlılara qarşı etnik təmizləmə aparılıb. Azərbaycanlılar tarixi və dədə-baba yurd yerlərini unutma-
yıb, nəsil-dən-nəslə ötürüblər.

Qərbi Azərbaycan azərbaycanlıların pozulmuş, tapdanan hüquqlarının bərpası üçün elan olunub. Bu, indiki Ermənistandan qovulmuş azərbaycanlıların sıx yaşayacağı ərazidir.

Onu İranın, Güney Azərbaycanın mərkəzi Urmiya şəhəri olan Qərbi Azərbaycanla qarşı-qarşıya qoymaq, "Qərbi Ermənistan"la müqayisə etmək istəyənlərin qərəzi gizlədilib bilinməyəcək dərəcədə çoxdur.

300 minə yaxın (üçüncü mərhələdə qovulanların sayı) azərbaycanlının vətəndaşlıq, mülkiyyət və insan hüquqları 35 ildən artıqdır pozulur. Beynəlxalq ictimaiyyət bu məsələ-

yə diqqət yetirmək, bu problemin həllinə yardım etməklə Azərbaycan-Ermənistan normalaşma prosesinə, sülh sazişinin imzalanmasına daha böyük yardım edər. Bu, həm də Cənubi Qafqazda davamlı sülh və sabitliyə təkan verər.

Qərbi Azərbaycan əyaləti - ərazisi 37 437 kv. km, 2006-cı ildə aparılmış siyahıya almaya əsasən əhalisinin sayı 2 milyon 873 459 nəfərdir. Əhalisi əsasən Azərbaycan türklərindən ibarətdir. Bu əyalət beynəlxalq ictimaiyyətin diqqət etmədiyi Urmiya gölü ilə də məşhurdur.

Qərbi Azərbaycan əyaləti rəsmi statusa malik Güney Azərbaycan, indiki İran ostanıdır.

Hazırda bu əyalətə iddia edən başqa gəlmə etnik qruplar

da var. Onların iddialarına görə, bu əyalət, o cümlədən Urmiya türklərə aid deyil. Qərbi Azərbaycan əyaləti Türkiyə ilə sərhəddə yerləşir. Tehran hakimiyyəti həmin bölgəyə başqa etnik qrupların nümayəndələrini yerləşdirərək Azərbaycanla Türkiyənin arasını kəsməyi hədəfləyirlər.

Qərbi Azərbaycan əyaləti ilə Qərbi Azərbaycan bölgəsi arasında oxşarlıqlar:

- hər ikisi Azərbaycan türklərinin bölgəsidir;
- hər iki ərazinin türklərə aid olmadığı istiqamətində saxtakarlıqlar davam edir;
- hər iki türk torpağında tarixi abidələr özgələşdirilir;
- hər iki azərbaycanlı yurdunda yer, coğrafi və başqa adları yabanılaşdırılır və s.

Onlar arasında başlıca fərq

Urmiya mərkəzli Azərbaycan əyalətində türklər yaşaması, onun varlığı uğrunda mübarizə aparmasıdır. İrəvan, Zəngəzur da daxil olmaqla Qərbi Azərbaycanda isə türklər yaşamır. Urmiya mərkəzli Azərbaycan bölgəsinin yurdlarında işıqlar yanır, ana dili, milli mədəniyyət hüquqları tapdanır. Torpaqları türklərdən təmizləmək üçün min bir hiylə, oyun qurulur.

Bununla da Qərbi Azərbaycan əyalətini Qərbi Azərbaycan bölgəsinin vəziyyətinə salmağa çalışırlar.

Fərqli və oxşar cəhdlərə baxmayaraq bu torpaqlar vətən Azərbaycanın bir parçasıdır. Qərbi Azərbaycan əyaləti və Qərbi Azərbaycan bölgəsi bir-birinin davamı da ola bilər...

□ **Sədrəddin İSMAYILOV**

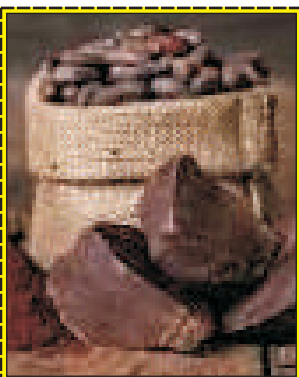

MUSAVAT

Son səhifə

N 214 (8587) 27 noyabr 2024

NOYABR

Şokoladın tərkibindən performans artırıcı, kərədən bitki yağı çıxdı

Türkiyənin Təsərrüfat və Meşə Nazirliyi insan sağlamlığını təhlükəyə atan qidalarla bağlı yeni məlumatlar açıqlayıb. Nazirlik son dövrlərdə apardığı yoxlamalar nəticəsində şokolad və kakao məhsulları, alkoqolsuz içkilər, sucuk və digər qida məhsullarında qanunsuz və zərərli maddələrin aşkar edildiyini bildirib.

Aparılan yoxlamalarda şokolad və kakao məhsulları ilə alkoqolsuz içkilərdə müalicəvi təsir göstərən maddələr, sucukda isə ət yerinə tək dirnaqlı heyvan ətinin olduğu müəyyən edilib. Eləcə də qanunsuz satılan məhsullarda qeyri-müəyyən maddələrin olduğu, məsələn, qırmızı şirin bibər tozundan bilinməyən maddə, pendirdən nişasta və kərə yağından isə bitki yağlarının aşkar edildiyi bildirilib. Nazirlik qida məhsullarının təhlükəsizliyini təmin etmək məqsədilə yoxlamalarını davam etdirərək, uyğun olmayan məhsulları ifşa edir. Nazirlik həmçinin cinsi gücləndirici məhsullar kimi satılan maddələrin də ciddi sağlamlıq riskləri yaratdığını vurğulayıb. Bu cür məhsulların istifadəsi ilə bağlı istehlakçılara xəbərdarlıq edilib.

Bu qidalar xərçəngə səbəb olur

Sağlam qidalanma üzrə rusiyalı nütəxəssis Aleksey Kabanov xərçəngə səbəb olan qidaların adını çəkib.

O, spirtli içkilərin həddindən artıq istehlak zamanı ağız boşluğu, yemək borusu və qaraciyər xərçənginə səbəb olduğunu deyib.

Mütəxəssis bildirib ki, ədvviyyatlar ağızda və burunda şişkinliyə səbəb ola bilər, lakin normada olduqda zərərli deyil. Qida rasionunda qırmızı ətin üstünlük təşkil etməsi isə düz bağırsağın xəstəlikləri ilə bağlıdır.

O qeyd edib ki, düzgün ol-

mayan qidalanma mədə-bağırsaq xərçənginin müxtəlif növlərinin, eləcə də süd vəzişi və prostat xərçənginin inkişafına səbəb ola bilər. Həkim, sağlamlığa ən çox zərərini spirt, ədvviyyatlı yeməklər, duzlu balıq və qırmızı ət olduğunu vurğulayıb.

Kabanov həddən artıq isti yemək və içkilərin yemək borusunu zədələyə biləcəyi üçün təhlükələr barədə xəbərdarlıq edib.

Bundan əlavə, o, məhsulların üzərindəki kif görünüşünü diqqətlə izləməyi məsləhət görüb. Çünki bu aflatoksinləri - qaraciyər xərçənginin inkişafına təkan verə bilən zərərli birləşmələri ehtiva edə bilər.

Yeyirəm, amma doymuram: niyə?

Doyduğunu hiss etməmək, adətən, yemək yeyərkən toxluq hissinin yaranmaması və ya bu hissi dərk etməmək vəziyyətidir.

Bu hal bir neçə səbəbdən baş verə bilər. Məsələn, sürətli yemək yeyən insanlar beynin toxluq signalını qəbul etməsinə vaxt vermədiyi üçün doyduqlarını hiss etməyə bilərlər. Digər tərəfdən, emosional yemək adlanan vəziyyətdə insanlar stres, kədər və ya narahatlıq kimi duyğularla baş etmək üçün yemək yeyirlər və bu da toxluq hissinin üstələyə bilər.

Bununla yanaşı, hormonal balanssızlıqlar, xüsusən leptin və ya qrelina kimi iştah tənzimləyici hormonların düzgün çalışmaması da doyma hissinin zəifləməsinə səbəb ola bilər. Bəzən isə doyma hiss etməmək daha ciddi tibbi problemlərin, məsələn, insulin müqaviməti və ya metabolik sindromun göstəricisi ola bilər. Əgər bu hal davamlıdır və ya həyat keyfiyyətini azaldırsa, mütəxəssisə müraciət etmək tövsiyə olunur.

Xərçəngə tutulan arvadını toydan iki ay sonra tərk etdi - şərti cəza verildi

Çinli kişi ağır xəstə olan arvadını tərk etdiyinə görə məhkəmə qarşısına çıxarılıb.

Bu barədə SCMP yazır. Məlumatla görə, çinli kişi xərçəng xəstəliyinə tutulmuş arvadını toydan iki ay sonra tərk etdiyinə görə həbs olunub. Fənq (soyadı) 2022-ci ildə Vanq soyadlı qadınla evlənib. İki ay sonra qadına kolon xərçəngi diaqnozu qoyulub. Fənq iş öhdəliklərini əsas götürərək məsuliyyətlərindən yayınmağa başlayıb.

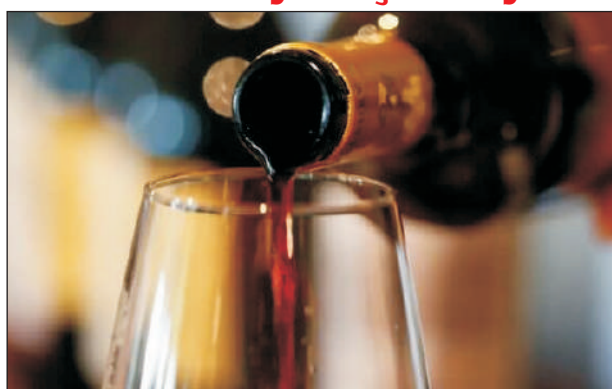
Arvadının və onun ailəsinin kişi ilə əlaqə saxlamaq üçün ümitsiz cəhdlərinə baxmayaraq, o, nəhayət əlaqəni tam kəsib. Xəstə qadın artan tibbi xərcləri ödəmək üçün borc pul almağa məcbur olub.

Vanqın ailəsi ərinə ona lazımı qayğı göstərmədiyi və müalicəsinin ödənilməsinə kömək etmədiyi üçün məhkəməyə verib. Məlumatla görə, Vanq həyatı üçün mübarizə apararkən əri iki dəfə ona boşanma təklifi edib. Sonda tərəflər barışıq sazişi bağlayıblar və hakim kişiye 1 il şərti həbs cəzası verib.

Bunları bilirsinizmi?

- * Palıd qozasının yetişməsi üçün 50 il vaxt lazımdır.
- * Çirkli qar təmiz qardan tez əriyir.
- * Anların 5 gözü olur.
- * Dinamitin hazırlanmasında yer fındığından istifadə olunur.
- * Tarixdə ilk odekolon taun xəstəliyinə qarşı profilaktik vasitə kimi istifadə edilib.
- * Qarışqa digər canlılarla müqayisədə ən böyük beynə malikdir.
- * Dalbadal içilən 100 fincan qəhvə insanı öldürür.
- * Bazar ertəsi günləri 25% bel travması və 33% ürək tutması halları daha çox baş verir.
- * Hər gün dünyada orta hesabla 33 yeni məhsul buraxılır.
- * İnsan həyatının iki həftəsini işıqforun rəngini dəyişməsinə gözləməyə sərf edir.
- * İnsan çay içməyə daha tez vərdiş edir, nəinki narkotikə.
- * Tualet kağızı 1857-ci ildə icad edilib.

Hər gün içmək bu xəstəliklərə yol açır - siyahı

Hər gün spirtli içki içmək bədənə müxtəlif yollarla təsir edir və bir çox ciddi sağlamlıq problemlərinə yol açır. Bu təsirlər həm qısa, həm də uzun müddətli ola bilər və dozadan, spirtin miqdarından asılı olaraq dəyişir.

Qısamüddətli təsirlər:

Asılılıq riski: Daimi istifadə alkoqol asılılığı (alkoqolizm) yarada bilər. Bu vəziyyət emosional və fiziki sağlamlığa ciddi ziyan vurur.

Yuxu problemləri: Spirt yuxuya getməyə kömək etsə də, yuxunun keyfiyyətini pozur və dərin yuxu fazasını azaldır.

Həzm problemləri: Mədə yanması, qastrit kimi həzm sistemi problemləri yarana bilər.

Uzunmüddətli təsirlər:

Qaraciyər zədələnməsi:

Qaraciyər piylənməsi (yağlı qaraciyər xəstəliyi): Spirt qaraciyərin yağ toplayaraq düzgün işləməsinə əngəlləyir. Sirroz: Qaraciyər toxumasının daimi zədələnməsi nəticəsində ciddi xəstəlik yaranır.

Ürək-damar xəstəlikləri:

Qan təzyiqinin artması, ürək ritmində pozuntular və infarkt riski artır.

Həzm sistemi xəstəlikləri:

Mədə və bağırsaq xoraları, pankreatit (mədəaltı vəzin iltihabı) kimi problemlər inkişaf edə bilər.

Beyin və sinir sistemi təsirləri:

Ətraflı

Beynin işləməsində zəifləmə, yaddaş pozuntusu, koordinasiya problemləri, demans riski artır.

Xərçəng riski:

Spirtli içkilər qida borusu, qaraciyər, döş və mədəaltı vəzi xərçəngi riskini artırır.

Psixoloji təsirlər:

Depressiya, narahatlıq, davranış problemləri və sosial izolyasiya yarana bilər.

Gündəlik içkinin digər təsirləri:

İmmunitetin zəifləməsi: Tez-tez xəstələnmə və sağlamlıq müddətinin uzanması.

Çəki artımı: Spirtli içkilər kalorili olduğu üçün piylənmə riski artır.

Nəticə:

Spirtli içkinin müntəzəm istifadəsi sağlamlıq üçün təhlükəlidir. Hətta az miqdarda olsa belə, hər gün içmək uzun müddətdə zərər verə bilər. Spirtli içkilərin qəbulunu məhdudlaşdırmaq və ya tamamilə dayandırmaq sağlamlıq baxımından ən yaxşı seçimdir. Əgər artıq gündəlik içmə vərdişi yaranıbsa və dayandırmaq çətin görünürsə, mütəxəssis (psixoloq, narkoloq) dəstəyi almaq faydalı ola bilər.

Səhifəni hazırladı: SELCAN

Baş redaktor:
Nazim SABİROĞLU

e-mail adres: yenimusavat@mail.ru

“Yeni Musavat”ın kompüter mərkəzində yığılıb, səhifələnib, “Son dakika” MMC-nin mətbəəsində çap edilib. Əlyazmalar geri qaytarılmır. Müəlliflərlə redaksiyanın mövqeyi uyğun gəlməyə bilər.

Ünvan: Bakı şəhəri,
R.Rüstəmov küçəsi
2528-ci məhəllə ev 44/d
Tel: 520 01 23 (24, 25, 26, 27, 28)

Lisensiya N: B 114
SAYI: 1.500